

Niina Tanner
Minna Kivipelto

Användningen av AVAIN-indikatorn inom det sociala arbetet för vuxna

HANDLEDNING 14/2022

© Författarna och Institutet för hälsa och välfärd
Översättning: Lingsoft Language Services Oy
Omslagsbild: Tiina Kuoppala, Graforma
Ombrytning: Tiina Kuoppala, Graforma
Foton: Tiina Kuoppala, Bigstock

OHJ2022_014

ISBN (verkko) 978-952-343-933-7

ISSN (verkko) 2323-4172

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-933-7>

HANDLEDNING 14 / 2022

Användningen av AVAIN-indikatorn inom det sociala arbetet för vuxna

Niina Tanner
Minna Kivipelto

Institutet för
hälsa och välfärd

INNEHÅLL

1. Inledning	5
2. Kort om AVAIN-indikatorn	8
3. Fördelarna med att använda AVAIN-indikatorn – översikt över tidigare forsknings- och utvecklingsprojekt	10
4. Pilotprojekt med klientplaner för personer i arbetsför ålder – dags att testa strukturerna i praktiken	15
5. Klientplanen som en del av socialvårdslagen och socialvårdens process	17
6. AVAIN-indikatorns datainnehåll som en del av klientplanen	23
6.1 AVAIN-indikatorns komponent 1: Mål	27
6.1.1 Mål.....	27
6.1.2 Bedömning av målen.....	31
6.2 AVAIN-indikatorns komponent 2: Situationsfaktorer som påverkar målen	33
6.2.1 Situationsfaktorer.....	33
6.2.2 Bedömning av situationsfaktorerna.....	39
6.3 AVAIN-indikatorns komponent 3: Tjänster	40
6.3.1 Tjänster.....	40
6.3.2 Bedömning av tjänsterna.....	42
6.4 AVAIN-indikatorns komponent 4: Metoder	43
6.4.1 Metoder.....	43
6.4.2 Bedömning av metoderna.....	47
7. Utmaningar med AVAIN-integrationen i det dagliga sociala arbetet och god praxis för hur de kan lösas	48
8. Sekundär användning av forskningsdata genererade med AVAIN-datainnehåll som en del av bedömningen av socialvårdens effektivitet	51
9. Källor	54
10. Bilagor	56

1. Inledning

Finlands social- och hälsovårdssystem står inför en stor omvälvning. Målet för social- och hälsovårdsreformen under statsminister Sanna Marins regeringsperiod är att förbättra tjänsterna på basnivå och överföra ansvaret för att ordna servicen från kommunerna till välfärdsområdena.¹ Social- och hälsovårdsreformen som varit under beredning i över tio år har nu kommit till en punkt där lagpaketet om ordnandet av service har godkänts i riksdagen.² Avsikten är att reformen ska träda i kraft i början av 2023.³

Genom att förnya social- och hälsovårdssystemet försöker man svara på social- och hälsovårdens aktuella utmaningar, till exempel det ökade servicebehovet som den åldrande befolkningen medför och de skillnader i välfärd och hälsa som förekommer mellan olika befolkningsgrupper och områden i Finland.⁴ Kort sagt är målet med reformen att klienten ska kunna få alla nödvändiga social- och hälsovårdstjänster från ett och samma ställe, till exempel inom det sociala arbetet och primärvården samt tjänster på basnivå inom mental- och missbrukarvården.⁵ Man utvecklar tjänsterna och försöker samordna dem till obrutna servicekedjor och helheter.⁶ Detta innebär i praktiken en strävan efter att klienten ska få hjälp och stöd så smidigt som möjligt och på ett sätt som motsvarar behoven utan att klientens ärenden överförs från den ena experten till den andra.

Förberedelserna inför vårdreformen sker genom olika utvecklingsprogram. Ett sådant program är utvecklingsprogrammet för socialvården, som koordineras av THL.⁷ Inom programmet utvecklar man metoder och verksamhetsmodeller som ökar klienternas delaktighet⁸, stödjer systematiskt och sektorsövergripande socialt arbete⁹ och strukturerar rollen för det sociala arbetet och den sociala handledningen inom det sektorsövergripande samarbetet samt inom klient- och servicehandledningen¹⁰.

Målen med pilotprojektet med klientplaner för personer i arbetsför ålder (TASSU) är (1) att kommunerna ska ta i bruk klienthandlingar för personer i arbetsför ålder i enlighet med socialvårdslagen, (2) att handlingarna ska användas som en del av det systematiska och sektorsövergripande sociala arbetet och (3) att en nationellt enhetlig indikator för effektivitetsbedömning ska tas i bruk och testas.¹¹ I praktiken innebär målen att projektområdena som deltar i pilotprojektet inför en klientplan som är integrerad med datainnehåll från AVAIN-indikatorn, som har utvecklats som stöd för bedömning av effektiviteten hos det sociala arbetet för vuxna. En handlingsstruktur som innehåller AVAIN-indikatorns datainnehåll används alltså i socialvårdens klientdatasystem. Användningen av handlingsstrukturen stödjer det systematiska och sektorsövergripande sociala arbetet och gör det möjligt att bedöma effektiviteten.¹²

1 Läs mer i t.ex. Statsrådet, 2021a.

2 Statsrådet, 2021b.

3 Lagarna tas i bruk successivt så att en del trädde i kraft den 1 juli 2021 och resterande räder i kraft den 1 januari 2023. Läs mer i Statsrådet, 2021b.

4 Statsrådet, 2021c.

5 THL, 2021a.

6 Lag om ordnande av social- och hälsovård (612/2021), 10 §.

7 THL, 2021b.

8 THL, 2021c.

9 THL, 2021d; 2021e.

10 THL, 2021f.

11 THL, 2021g.

12 THL, 2021g.

AVAIN-indikatorns datainnehåll kan komprimeras till fyra teman: klientens mål, situationsfaktorer som påverkar uppnåendet av målen, metoder för socialt arbete och tjänster. THL:s AVAIN-indikator bygger på tanken om ett målinriktat socialt arbete. Med detta avses att utgångspunkten för det sociala arbetet och den effektivitetsbedömning som AVAIN-indikatorn genererar är klientens egna mål och livssituation, och utifrån dessa väljer man metoder och tjänster.¹³ Genom att använda indikatorn får vi information om vilka av de situationsfaktorer som rör individen och individens miljö som påverkar hur målen uppnås, vilka metoder och tjänster som kan stödja uppnåendet av målen och med vilka mekanismer man slutligen kan få till en förändring.¹⁴

En klienthandling inom socialvården är ett dokument som innehåller uppgifter om en personklient. Uppgifterna som sparats i dokumentet gör det lättare för socialvårdens klienter att sköta ärenden på ett smidigt sätt. Dokumentet fungerar också som ett bevis på hur ärendet har behandlats och vilken socialservice klienten fått.¹⁵ Eftersom AVAIN-datainnehållet hänvisar till strukturerad dokumentation är det samtidigt möjligt att använda uppgifterna som dokumenterats i handlingarna för att bedöma effektiviteten.¹⁶ Förändringen är ett steg mot utarbetandet och utvärderingen av en mer formbunden klientplan.¹⁷ Det är dock inte obligatoriskt att använda AVAIN-datainnehållet, utan man fyller i det som en del av klientplanen efter behov och med beaktande av lagar, författningar och organisationsspecifika anvisningar.

THL har med stöd av 5 § i lagen om klienthandlingar (254/2015) meddelat en föreskrift om strukturen på klienthandlingarna inom socialvården och om de uppgifter som ska antecknas i klienthandlingarna.¹⁸ Offentliga organisationer ska börja använda en klientplan som innehåller AVAIN-datainnehåll för personer i arbetsför ålder senast den 1 september 2024.¹⁹

Det är angeläget med en handbok om användningen av AVAIN-datainnehållet, eftersom det inte tidigare har skrivits någon nationellt enhetlig handbok om användningen trots att man redan länge har undersökt, utvärderat och utvecklat AVAIN-indikatorn²⁰. Syftet med denna handbok är att beskriva AVAIN-datainnehållet och instruera yrkesutbildade personer inom det sociala området att använda datainnehållet som en del av ett klientorienterat och effektivt socialt arbete.

13 Kivipelto, m.fl., 2013, 33.

14 Pawson & Tilley, 2004.

15 THL, 2019a, 69.

16 Kivipelto, 2020, 139.

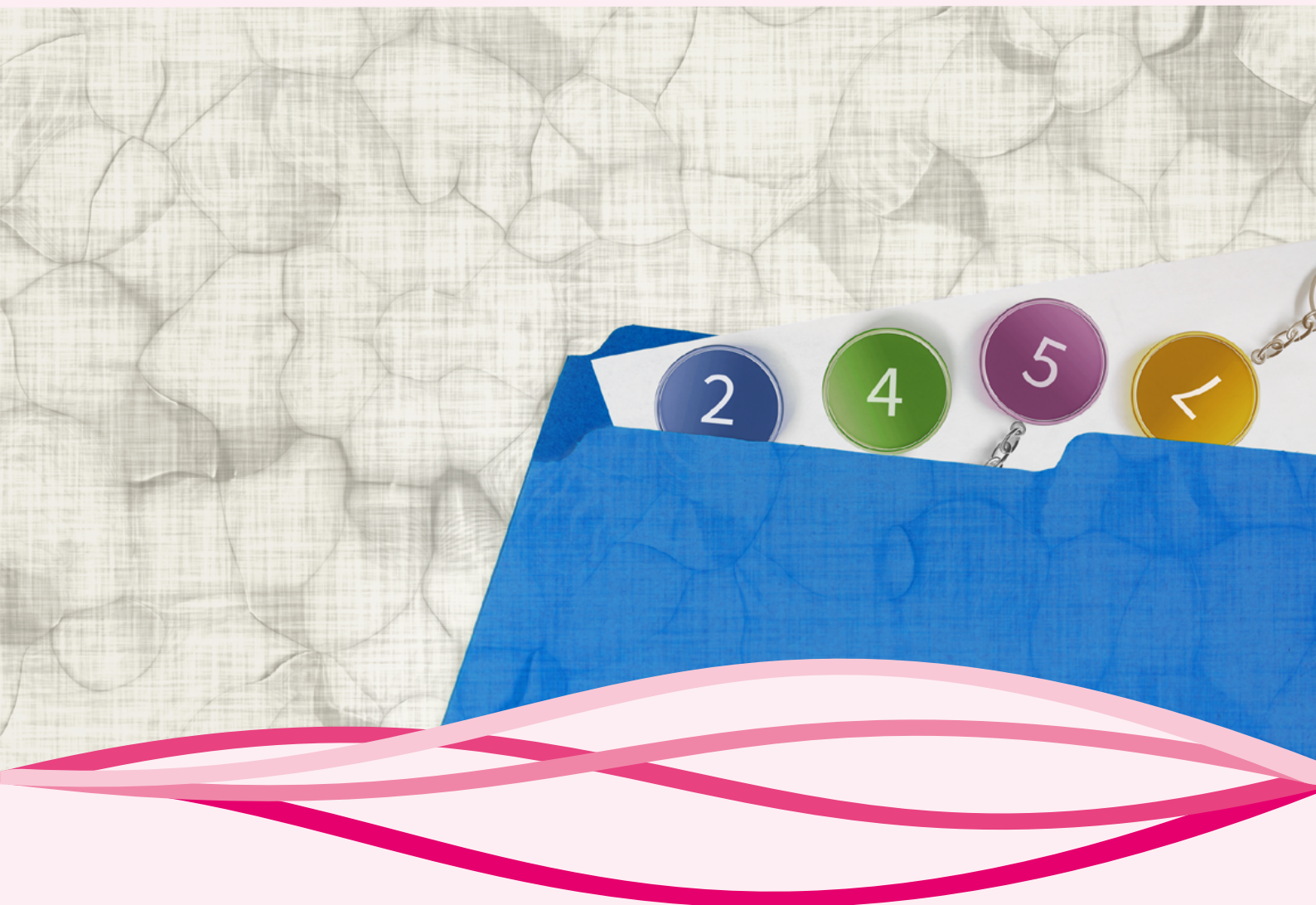
17 Kivipelto, 2020, 138.

18 Lag om klienthandlingar inom socialvården, (254/2015); THL, 2021h.

19 Lag om elektronisk behandling av kunduppgifter inom social- och hälsovården, (784/2021), 52 §; THL, 2021h.

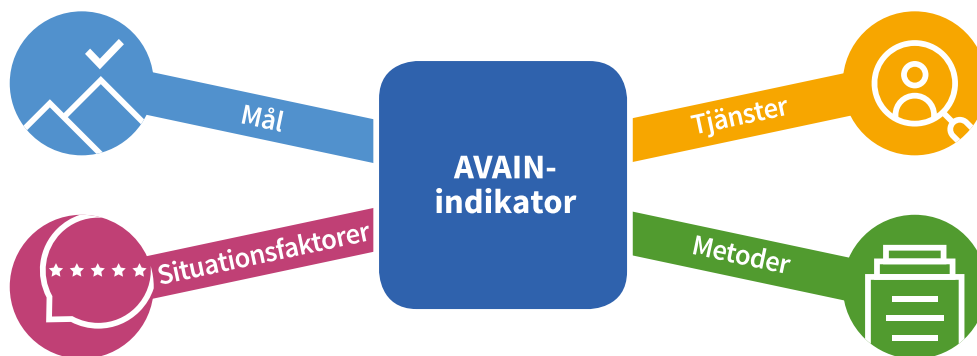
20 Kivipelto m.fl., 2013; Kivipelto & Blomgren, 2014; Saikkonen m.fl., 2015; Kivipelto, 2020.

Handboken inleds med en kort presentation av AVAIN-indikatorn (kapitel 2) och information om AVAIN-indikatorns bakgrund och fördelarna med att använda indikatorn, som framkommit i tidigare forsknings- och utvecklingsarbete (kapitel 3). Därefter beskriver vi målen och tidsplanen för pilotprojektet med klientplaner för personer i arbetsför ålder, presenterar informationssystemleverantörerna som deltar i pilotprojektet och går igenom utvecklingsarbetet som genomförs i anslutning till pilotprojektet (kapitel 4). Sedan sammankopplar vi klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder, som är föremål för AVAIN-integrationen, med socialvårdens process och socialvårdslagen (1301/2014) (kapitel 5) och ger en omfattande beskrivning av AVAIN-datinnehållet som en del av planeringen av klientrelationen och användningen av klientplanen (kapitel 6). Efter detta går vi igenom de utmaningar som AVAIN-indikatorn medför i det dagliga sociala arbetet och vilken typ av god praxis som kan lösa problem i samband med användningen av indikatorn (kapitel 7). Vi avslutar med att beskriva hur insamlingen och nyttjandet av information om effektiviteten med hjälp av AVAIN-indikatorn integreras i kontexten för bedömning av effektiviteten som stödjer socialvårdens processer och serviceutveckling (kapitel 8).

2. Kort om AVAIN-indikatorn

THL:s AVAIN-indikator bygger på tanken om ett målinriktat socialt arbete. Med detta avses att utgångspunkten för det sociala arbetet och den effektivitetsbedömning som AVAIN-indikatorn genererar är klientens egna mål och livssituation, och utifrån dessa väljer man metoder och tjänster.²¹ Genom att använda indikatorn får vi information om vilka av de **situationsfaktorer** som rör individen och individens miljö som påverkar hur **målen** uppnås, vilka **metoder** och **tjänster** som kan stödja uppnåendet av målen och med vilka mekanismer man slutligen kan få till en förändring.²² AVAIN-indikatorns fyra delområden beskrivs i figur 1.

Figur 1. AVAIN-indikatorns fyra delområden: mål, situationsfaktorer, tjänster och metoder

²¹ Kivipelto, m.fl., 2013, 33.

²² Se även Pawson & Tilley, 2004.

Mål. AVAIN-indikatorn omfattar totalt 45 mål för klientarbetet. Klienterna väljer tillsammans med en yrkesutbildad person inom socialvården ut de mål som passar klientens situation bäst och som det sociala arbetet i första hand ska försöka uppnå. Klienterna kan ha ett eller flera mål. Även om AVAIN-indikatorns mål har delats in i olika teman, är syftet med temana endast att göra det enklare att hitta lämpliga mål i systemet. Målen för klientens situation kan alltså plockas från vilket eller vilka delområden som helst. Detsamma gäller för situationsfaktorer och metoder. För varje mål bestämmer man också om man strävar efter att förändra situationen till det bättre eller förhindra att situationen förvärras. Målen i AVAIN-indikatorn har delats in i sju olika delområden: 1. Resurser i vardagen, 2. Gemenskaper och samhället, 3. Sociala relationer, 4. Arbetsliv, utbildning och kompetens, 5. Ekonomi och boende, 6. Hälsa och funktionsförmåga, 7. Kontroll över användning av berusningsmedel och beroenden. Målen kan till exempel handla om att klienten kan balansera inkomster och utgifter under hela månaden eller att man hittar en lämplig boendeform för klienten (delområde 5. Ekonomi och boende).

Situationsfaktorer. I effektivitetsbedömningen som görs med AVAIN-indikatorn beaktas också de situationsfaktorer som påverkar uppnåendet av målen. AVAIN-indikatorn omfattar 58 situationsfaktorer och de har grupperats under följande delområden: 1. Livsmiljö, 2. Arbetsliv och utbildning, 3. Tjänster och förmåner, 4. Ekonomi och boende, 5. Hälsotillstånd och funktionsförmåga, 6. Användning av berusningsmedel och beroenden, 7. Sociala relationer och 8. Resurser i vardagen. En yrkesutbildad person inom socialvården går igenom med klienten vilka situationsfaktorer som bäst passar klientens individuella situation. Situationsfaktorerna kan vara en eller flera. När man utarbetar klientplanen dokumenterar man situationsfaktorerna tillsammans med klientens mål. Dessutom anger man om faktorn i fråga förväntas främja eller försvåra uppnåendet av ett visst mål. Till exempel kan tillräckliga inkomster och skuldfrihet främja mål som rör ekonomi och boende, medan skuldbetalningar och otillräckliga inkomster eller förmåner kan göra det svårare att nå målen.

Tjänster och metoder. Även tjänsterna som används och metoderna för socialt arbete kan påverka uppnåendet av målen. AVAIN-indikatorn omfattar 24 tjänster och 32 metoder för socialt arbete. Metoderna har grupperats i sex delområden: 1. Verksamhet som stärker resurserna och möjligheterna att klara sig, 2. Utbildning, arbete och funktionsförmåga, 3. Ekonomi, boende och intressebevakning, 4. Samarbete, planer och beslut, 5. Grupper och gemenskaper samt 6. Ansvar och skyldigheter. Till exempel kan beviljande av förebyggande utkomststöd som hör till delområde fyra hjälpa klienten att nå sitt mål inom ekonomi och boende. Av tjänsterna kan till exempel ekonomisk rådgivning eller skuldrådgivning bli aktuellt om klienten vill uppnå mål inom delområdet ekonomi och boende.

3.

Fördelarna med att använda AVAIN-indikatorn – översikt över tidigare forsknings- och utvecklingsprojekt

AVAIN-indikatorns datainnehåll baseras på klassificeringarna inom det sociala arbetet²³. AVAIN-indikatorn har utvecklats utifrån dessa klassificeringar tillsammans med forskare, yrkesutbildade inom det sociala arbetet och experter, bland annat med hjälp av empiriska fakta, observationer och erfarenheter som socialarbetare och socialhandledare har från praktiskt klientarbete.²⁴ Indikatorn utvecklades och testades för första gången i Seinäjoki 2011–2012.²⁵ Därefter har det gjorts pilotförsök med indikatorn i åtta kommuner 2013–2014²⁶ och i fem kommuner 2018–2019 som en del av kommunförsöket för aktiverande social trygghet²⁷. Indikatorns datainnehåll har utvecklats och preciserats utifrån responsen från testerna och användarna, så att den så noga som möjligt beskriver fenomenen som ska mätas, det vill säga det sociala arbetets mål, metoder, situationsfaktorer och tjänster. Klientresponsen har främst förmedlats via yrkesutbildade personer inom det sociala arbetet, som har beskrivit svårigheter och utmaningar i anslutning till användningstillfället. Responsen har beaktats genom att indikatorns begrepp har förtydligats och ändrats så att de så exakt som möjligt motsvarar det sociala arbetet som utförs bland vuxna. Alla begrepp kan dock inte ändras så att alla klienter kan förstå dem bara genom att läsa indikatorn. Till exempel är datainnehållet som handlar om metoder ofta främmande för klienterna, och det är inte alltid möjligt att ”översätta” det till klientspråk. Detta problem är en av anledningarna till att den här handboken kom till.

23 THL, 2019b.

24 Kivipelto & Blomgren, 2014; Kivipelto, 2020, 91.

25 Se Kivipelto & Blomgren, 2014.

26 Saikkonen m.fl., 2015.

27 Kivipelto, 2020.

Vi försöker ge anvisningar och praktiska tips om hur indikatorn kan användas i klientarbetet så att man även med indikatorn kan utföra klientarbete på samma sätt som hittills. Under utveckling av indikatorn har det också förts dialoger med informations-systemleverantörerna. AVAIN-datinnehållet har godkänts för den nationella kodtjänsten. Alla uppdateringar av indikatorns datainnehåll importeras till kodtjänsten. Senast juni 2022 har AVAIN integrerats med klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder, som finns i THL:s tjänst Sosmeta²⁸.

Under testfasen har AVAIN-indikatorn påvisat stabilitet och tillförlitlighet vid mätobjektens mätningar. Även om det sociala arbetet har förändrats något under indikatorns livstid (till exempel har det grundläggande utkomststödet överförs till FPA), har samma fenomen framkommit med hjälp av indikatorn från år till år. Till exempel har klienternas utkomst varit ett av de vanligaste målen inom det sociala arbetet för vuxna ända sedan det första testet av indikatorn. Utkomstmålet har dock baserat på olika mätningar varit ett av de svåraste målen att nå vid olika tidpunkter. Endast 30–40 procent av klienterna inom det sociala arbetet för vuxna har enligt bedömningarna uppnått målet väl. Bland situationsfaktorerna har klientens ekonomiska situation och psykiska hälsa varit faktorer som försvårat uppnåendet av målen i olika kommuner och.²⁹ Vi anser dock att den viktigaste faktorn för indikatorns stabilitet och tillförlitlighet är att indikatorn på bästa möjliga sätt mäter fenomenen (mål, situationsfaktorer, tjänster och metoder) inom det sociala arbetet för vuxna och deras förekomst i processerna inom det sociala arbetet.³⁰

Indikatorn kan ge värdefull information till exempel om vilka saker man över huvud taget kan påverka genom arbetet som utförs av yrkesutbildade inom det sociala området och vilka arbetsformer som fungerar i en viss situation.³¹ Detta stödjer målet med bedömningen av effektiviteten hos det sociala arbetet för vuxna om att hitta och identifiera fungerande och effektiva arbetsmetoder och praxis.³²

Användningen av AVAIN-indikatorn kan strukturera klientprocessen inom det sociala arbetet så att den blir mer målinriktad. Det målinriktade arbetet stöds till exempel av att användningen av AVAIN-indikatorn konkretiserar målen med det sociala arbetet både för klienten själv och för arbetstagarna.³³ Kommunförsöket för aktiverande social trygghet indikerade att man med effektivitetsdata från AVAIN-indikatorn kunde inrikta målen för klientrelationen mer exakt, uppnå målen snabbare och säkerställa resultatens varaktighet på ett bättre sätt än med det tidigare arbetssättet.³⁴ Användningen av AVAIN-indikatorn kan i vissa fall förkorta klientrelationernas varaktighet och göra arbetet mer förutsägbart.³⁵

Inom det sociala arbetet kan AVAIN-indikatorn fungera som ett uppmuntrande och motiverande verktyg, en samtalsöppnare och ett verktyg som stärker dialogen mellan klienten och arbetstagaren.³⁶ Detta var åtminstone fallet i Tusby, där man testade att

28 Sosmeta är en tjänst som upprätthålls av Institutet för hälsa och välfärd och via tjänsten kan man se nationella klienthandlingsstrukturer, datakomponenter och terminologi inom socialvården samt ge respons på dessa.

29 Kivipelto m.fl., 2013; Kivipelto & Koponen, 2021.

30 Se även Zumbo & Chan, 2014.

31 Kivipelto & Blomgren, 2014.

32 Kivipelto m.fl., 2013, 17.

33 Kivipelto, 2020, 52, 137.

34 Kivipelto, 2020, 52, 58.

35 Se till exempel Salonen & Karjalainen, 2020, 52.

36 Saikkonen m.fl., 2015, 52–53; Kivipelto, 2020, 137.

använda AVAIN-indikatorn inom den sociala rehabiliteringen 2013–2014. När klienten deltog i mätningen speglades motivationen och de egna attityderna bättre än när klienten fyllde i blanketterna för lägesbedömning och serviceplan, som då var i bruk.³⁷

Det är värdefullt i sig att låta klienten delta i bedömningen och att föra en jämbördig dialog med klienten. I det sociala arbetet är det oerhört viktigt att ta hänsyn till klientens upplevelse även av den anledningen att det sociala arbetets effektivitet bör visa sig i form av en förbättrad livssituation för klienten.³⁸

Även klienternas egen motivation att använda AVAIN-indikatorn har visat sig vara en av indikatorns fördelar.³⁹ I försöket i Tusby observerades till exempel att klienterna hellre kom till de möten där AVAIN-indikatorn användes än till andra bokade tider.⁴⁰ Även i kommunförsöket för aktiverande social trygghet fick man positiva erfarenheter av att använda AVAIN-indikatorn. I försöket uppgav en klient att hen var nöjd med att man med hjälp av indikatorn kunde se sina framsteg i fråga om målen. I samband med att man skulle sluta använda AVAIN-indikatorn uttryckte klienten dessutom oro över om man i fortsättningen kunde mäta målen och se framstegen.⁴¹ Att uttala målen högt och anteckna dem gör det samtidigt möjligt att bedöma uppnåendet av målen inom det sociala arbetet.⁴²

Indikatorn kan göra att den yrkesutbildade personen inom det sociala området och klienten i sina samtal tar upp saker som annars inte skulle ha kommit på tal eller som normalt inte uppmärksammas.⁴³ Användningen av indikatorn kan också uppmärksamma vilket arbete man inte har tid med, även om det anses viktigt, vilket var fallet i försöket i Seinäjoki (2011–2012). De yrkesutbildade personerna inom det sociala området beskrev det som att man med indikatorn belyste socialt arbete som ”hamnat i skuggan”.⁴⁴

Användningen av AVAIN-indikatorn har även varit nyttig inom det strukturella sociala arbetet, trots att datainnehållet för strukturellt socialt arbete inte finns i klientplanerna för personer i arbetsför ålder. Orsaken till att datainnehållet för strukturellt socialt arbete har utelämnats är att uppgifterna i klienthandlingarna dokumenteras för enskilda klienter, och vid testerna kunde inte strukturellt socialt arbete markeras som ett arbete för enskilda klienter. Datainnehållet för strukturellt socialt arbete finns dock i THL:s kodtjänst och därifrån kan man bifoga det till klientplanen, om man i något skede bestämmer sig för det.

Tidigare har det observerats att indikatorn öppnar upp viktiga delområden inom det sociala arbetet som inte fått så mycket uppmärksamhet, till exempel närståendes användning av berusningsmedel eller hot om våld. Med hjälp av indikatorn har man också fått information om de brister som finns i servicesystemet. Dessa är till exempel bristen på stödpersonstjänster eller förebyggande tjänster med låg tröskel.⁴⁵

37 Saikkonen m.fl., 2015, 52–53.

38 Se till exempel Saikkonen m.fl., 2015, 28.

39 Saikkonen m.fl., 2015, 53; Kivipelto, 2020, 52.

40 Saikkonen m.fl., 2015, 53.

41 Kivipelto, 2020, 52.

42 Zechner & Hytti, 2019, 47.

43 Kivipelto m.fl., 2013, 38.

44 Kivipelto m.fl., 2013, 38.

45 Läs mer i Saikkonen m.fl., 2015, 53.

Eftersom bedömningsarrangemangen i AVAIN-indikatorn varierar från fall till fall lämpar sig indikatorn väl för att följa förändringar i situationen för en enskild klient.⁴⁶ Indikatorn producerar emellertid också förbundna information om det sociala arbetet för vuxna som kan analyseras med statistiska metoder och som möjliggör sekundär användning. Ur ett samhällsperspektiv är det viktigt att påvisa det sociala arbetets effektivitet, eftersom det är ett sätt att öka beslutsfattarnas förståelse.⁴⁷ En effektivitetsbedömning behövs för att försöka visa hur det sociala arbetet påverkar klienternas liv och förbättra servicesystemet.⁴⁸ På lång sikt kan informationen som indikatorn producerar nyttjas för utveckling av det sociala arbetet och som stöd för beslutsfattande.⁴⁹

Fördelarna med AVAIN-indikatorn kan alltså lokaliseras till flera nivåer. För det första fungerar användningen av AVAIN-indikatorn i klientarbetet som ett stöd för det systematiska sociala arbetet genom att klienten ges möjlighet att se positiva förändringar i sin situation på ett övergripande sätt. Den hjälper också till att närmare analysera de mål och situationsfaktorer där en förändring inte har uppnåtts.⁵⁰ För det andra, genom att använda AVAIN-indikatorn kan man få information om det sociala arbetets och arbetssättens effektivitet på enhetsnivå och öppna en dialog om nuläget inom enhetens sociala arbete och hur arbetet bör utvecklas. När beslutsfattarna har tillgång till konkreta bevis på utfört arbete kan dessa också främja tilldelning av resurser till det sociala arbetet. För det tredje, när AVAIN-datinnehållet inkluderas i de nationella datastrukturerna inom socialvården kan man göra kvantitativa analyser av nuläget och förändringar som sker över tid inom det sociala arbetet och socialvården både på regional och på nationell nivå.⁵¹

46 Se till exempel Saikkonen m.fl., 2015, 20.

47 Saikkonen m.fl., 2015, 28.

48 Kivipelto & Saikkonen 2013.

49 Kivipelto & Saikkonen 2013.

50 Kivipelto, 2020, 91.

51 Kivipelto, 2020, 91.

Sammanfattning av fördelarna med AVAIN-indikatorn

- Inom det sociala arbetet för vuxna behöver man effektivitetsbedömningar för att kunna identifiera arbetsmetoder och praxis som fungerar och är effektiva.
- Användningen av AVAIN-indikatorn i klientarbetet fungerar som ett stöd för det systematiska sociala arbetet genom att klienten ges möjlighet att se positiva förändringar i sin situation på ett övergripande sätt.
- Användningen av AVAIN-indikatorn kan strukturera klientprocessen inom det sociala arbetet så att den blir mer målinriktad. Det målinriktade arbetet stöds till exempel av att dokumentationen av AVAIN-indikatorns datainnehåll konkretiserar målen med det sociala arbetet både för klienten själv och för arbetstagarna. Den hjälper också till att närmare analysera de mål och situationsfaktorer där en förändring inte har uppnåtts.
- Indikatorn kan göra att den yrkesutbildade personen inom det sociala området och klienten i sina samtal tar upp saker som annars inte skulle ha kommit på tal eller som normalt inte uppmärksammas.
- AVAIN-indikatorn kan fungera som ett uppmuntrande och motiverande verktyg, en naturlig samtalsöppnare och ett verktyg som stärker dialogen mellan klienten och arbetstagaren.
- Även klienternas egen motivation att använda AVAIN-indikatorn har visat sig vara en av fördelarna.
- Användningen av AVAIN-indikatorn kan förkorta klientrelationernas varaktighet. Det finns indikationer på att man med information om effektiviteten från AVAIN-indikatorn kunde inrikta målen för klientrelationen mer exakt, uppnå målen snabbare och säkerställa resultatets varaktighet på ett bättre sätt än med det tidigare arbetssättet.
- Användningen av AVAIN-indikatorn är även nyttig inom det strukturella sociala arbetet.
- AVAIN-indikatorn kan ge värdefull information om vilka saker man över huvud taget kan påverka genom arbetet som utförs av yrkesutbildade inom det sociala området och vilka arbetsformer som fungerar i en viss situation.
- Användningen av indikatorn kan också uppmärksamma sådant som ”hamnat i skuggan” i det sociala arbetet, till exempel vilket arbete man inte har tid med, även om det anses viktigt.
- När AVAIN-datainnehållet inkluderas i de nationella datastrukturerna inom socialvården kan man göra analyser av nuläget och förändringar som sker över tid inom det sociala arbetet och socialvården på enhetsnivå, regional nivå och nationell nivå.
- AVAIN-indikatorn är ett verktyg för utveckling av det sociala arbetet och beslutsfattandet, till exempel genom att den ökar beslutfattarnas förståelse för det sociala arbetet. Dokumentationen har en konkret inverkan genom att informationen om effektiviteten kan vidarebefordras till serviceplaneringen, resursallokeringen och det politiska beslutsfattandet.

Faktaruta 1. Sammanfattning av fördelarna med AVAIN-indikatorn

4.

Pilotprojekt med klientplaner för personer i arbetsför ålder – dags att testa strukturerna i praktiken

Som ett resultat av ett långt utvecklingsarbete ska AVAIN-datinnehållet integreras i de nationella klienthandlingsstrukturerna inom socialvården. Före dess testas datainnehållets användbarhet i ett pilotprojekt med klientplaner för personer i arbetsför ålder (2020–2022).

Pilotprojektet med klientplaner för personer i arbetsför ålder genomförs inom utvecklingsprogrammet för socialvården. I pilotprojektet deltar tio områden som tar i bruk en klientplan inom servicen för personer i arbetsför ålder i enlighet med socialvårdslagen och planen är integrerad med AVAIN-datinnehållet. Områdena som deltar i pilotprojektet är Järvi-Pohjanmaa, Kaksineuvoinen, Seinäjoki, Kymmenedalen, Lappland, Västra Nyland, Birkaland, Norra Savolax, Norra Karelen och Mellersta Österbotten.

Med tanke på insamlingen av effektivitetsdata innebär pilotprojektet att handlingsstrukturen för klientplaner för personer i arbetsför ålder testas i klientdatasystemet för socialvården. THL hjälper deltagarna att ta i bruk de senaste handlingsstrukturerna för personer i arbetsför ålder i samarbete med informationssystemleverantörerna. Som en del av det sociala arbetet och utvecklingen av det sammanställs, analyseras och rapporteras informationen i klientdatasystemen med hjälp av pilotprojektet (effektivitetsbedömning). Utöver effektivitetsbedömningen stödjer THL det systematiska och sektorsövergripande sociala arbetet bland annat genom att arrangera olika tillställningar med anknytning till ämnet (bland annat utbildningsdagar och seminarier).

THL publicerar handlingsstrukturerna i tjänsten Sosmeta. Informationssystemleverantörernas uppgift och ansvarsområde i pilotprojektet är att göra klienthandlingarna tillgängliga i informationssystemen i enlighet med THL:s definitioner av strukturerna och

att hjälpa kommunerna med det tekniska införandet av handlingarna. Pilotprojektet har tre informationssystemleverantörer: Abilita, CGI och TietoEVERY. Grundläggande information om respektive informationssystemleverantörs roll finns i bilaga 1–3.

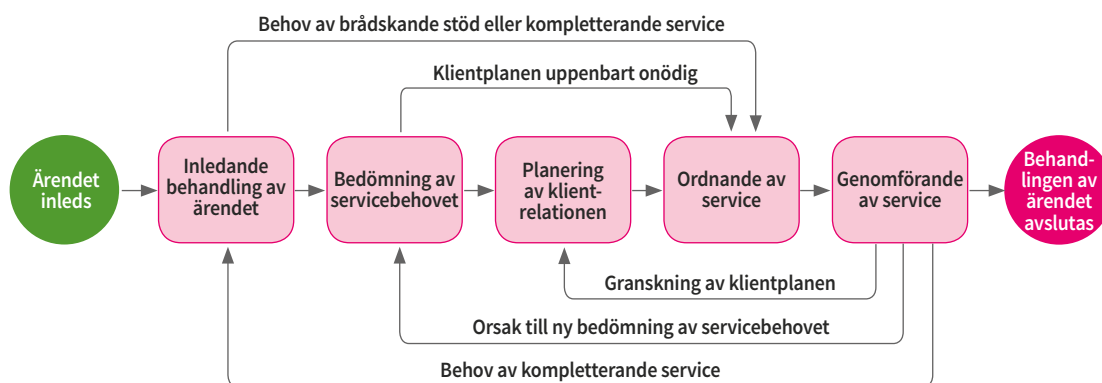
Klienthandlingsstrukturerna kan implementeras i systemen på olika sätt och implementeringen kan innehålla tekniska skillnader som är specifika för informationssystemen. Det beror alltså på informationssystemet hur klienthandlingarna, deras datafält, rubriker eller till exempel menyer slutligen ser ut för upprättaren i informationssystemet. Innehållsmässigt ska dock handlingarna motsvara de nationella strukturerna.

5.

Klientplanen som en del av socialvårdslagen och socialvårdens process

Faserna i behandlingen av ett ärende inom socialvården kan beskrivas med ett processschema, precis som i handboken om Kanta-tjänsterna för aktörer inom socialvården (Kanta-palvelujen käsikirja, 2021) (se figur 2). Eftersom processen och hur den framskrider redan har beskrivits ingående i handboken om Kanta-tjänsterna⁵² tar vi bara upp ämnet kortfattat här.

Figur 2. Serviceprocessen inom socialvården (Kanta-palvelujen käsikirja, 2021, 113)

⁵² Se Lehmuskoski m.fl., 2021. Kanta-tjänsterna = Riksomfattande informationssystemtjänster för social- och hälsovården som förvaltas av FPA för hantering av kunduppgifter och uppgifter om välbefinnande (Kanta-ordlistan).

Behandlingen av ett ärende inom socialvården börjar med att **ärendet inleds**. Enligt socialvårdslagen inleds ett socialvårdsärende på ansökan eller när en arbetstagare inom kommunens socialvård annars i sitt arbete har fått kännedom om en person som eventuellt behöver socialservice.⁵³ Saken kan komma till kännedom till exempel genom anmälan, kontakt eller ansökan.⁵⁴ En klientrelation i socialvården inleds på ansökan eller när handläggningen av ett ärende som inletts på ett annat sätt påbörjas eller när en person ges socialservice.⁵⁵ Inledandet av ett ärende innebär alltså också att en klientrelation inom socialvården inleds, såvida personen inte redan är en klient.⁵⁶

När en anställd hos den kommunala socialvården i sitt arbete har fått kännedom om en person som behöver socialvård, ska den anställda se till att personens behov av brådskande hjälp omedelbart bedöms.⁵⁷ Om behovet av stöd är brådskande går man direkt till ordnande av service (se figur 2), det vill säga fattar nödvändiga servicebeslut och börjar ordna den service som klienten behöver. Om klienten inte omedelbart behöver stöd och man ännu inte har bedömt servicebehovet, framskrider man på normalt sätt till bedömningen av servicebehovet (se figur 2).⁵⁸

Bedömning av servicebehovet. En yrkesutbildad person inom socialvården bedömer klientens behov av stöd och dess karaktär, förutsättningarna för en klientrelation samt vilken socialservice som kan svara på behovet.⁵⁹ I samband med bedömningen av servicebehovet bedömer man också om personen är i behov av särskilt stöd. Med klient som behöver särskilt stöd avses en person som har särskilda svårigheter att söka och få behövliga social- och hälso-tjänster på grund av kognitiv eller psykisk funktionsnedsättning eller sjukdom, missbruk av berusningsmedel, samtidigt behov av flera stöd eller på grund av någon annan motsvarande orsak och vars stödbehov inte är förknippat med hög ålder.⁶⁰ En socialarbetare i tjänsteförhållande ansvarar alltid för att göra bedömningen av servicebehovet hos personer som behöver särskilt stöd.⁶¹

Servicebehovet ska bedömas utan dröjsmål och i den omfattning som klientens livssituation kräver samt med iakttagande av de tidsfrister som anges i lagen.⁶² Man kan låta bli att göra bedömningen endast om det är uppenbart att den är onödig, till exempel om det är fråga om ett tillfälligt behov av en enskild tjänst eller om servicebehovet nyligen har utretts.⁶³

Enligt Tillämpningsguiden för socialvårdslagen (2017, 115) ska bedömningen av servicebehovet ”göras i samarbete med klienten och vid behov med klientens anhöriga eller närstående eller andra aktörer. Socialvården ska så långt som möjligt basera sig på den yrkesutbildade personens och klientens gemensamma planering. Syftet är att på ett övergripande plan bedöma situationen för klienten och hans eller hennes familj samt att trygga tillräcklig service och andra stödåtgärder. Utredningen av stödbehovet och uppgörandet av planen

53 Socialvårdslagen, 2014, 34 §.

54 Lehmuskoski m.fl., 2021, 113.

55 Socialvårdslagen, 2014, 34 §.

56 Lehmuskoski m.fl., 2021, 114.

57 Socialvårdslagen, 2014, 36 §.

58 Socialvårdslagen, 2014, 36 §; Lehmuskoski m.fl., 2021, 114.

59 Lehmuskoski m.fl., 2021, 114.

60 Socialvårdslagen, 2014, 3 §, 37 §. Särskilda villkor gäller även ålder, men här fokuserar vi på att granska hur processen framskrider för personer i arbetsför ålder.

61 Socialvårdslagen, 2014, 36 §.

62 Socialvårdslagen, 2014, 36–38 §; Lehmuskoski m.fl., 2021, 114.

63 Lehmuskoski m.fl., 2021, 114.

ska vara en process där de berörda med stöd av en yrkesutbildad person inom socialvården bedömer sin livssituation och reder ut metoder för att åstadkomma positiva förändringar.” Bedömningen utgår från klientens egen uppfattning om sina behov när klienten sköter ärenden inom socialvården.⁶⁴

Socialvårdslagen (1301/2014, 41 §) förpliktar till sektorsövergripande samarbete vid bedömningen av servicebehovet:

”För att bedöma servicebehovet, fatta beslut och tillhandahålla socialvård ska den myndighet inom socialvården som ansvarar för åtgärden se till att tillräcklig sakkunskap och kompetens med hänsyn till en persons individuella behov finns att tillgå. Om bedömningen av personens behov och uppfyllandet av dem kräver service eller stödåtgärder av socialväsendet eller övriga myndigheter, ska dessa på begäran av den arbetstagare som ansvarar för åtgärden delta i bedömningen av personens servicebehov och i utarbetandet av en klientplan.

Socialvården tillhandahålls i samarbete med olika aktörer så att socialvården och vid behov de övriga förvaltningssektorernas service bildar en helhet som tillgodoser klientens intresse. Arbetstagaren ska enligt behov kontakta olika samarbetspartner och sakkunniga samt vid behov personens anhöriga och andra närstående enligt vad som närmare föreskrivs i denna lag.

Lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården innehåller bestämmelser om utlämnande av uppgifter utan klientens samtycke och antecknande av klientinformation i sektorsövergripande samarbete samt i socialvårdens och hälso- och sjukvårdens gemensamma service, samt om en socialvårdsmyndighets rätt att av andra myndigheter få den handräckning som den behöver för att sköta sina lagstadgade uppgifter.”

En sektorsövergripande bedömning av servicebehovet förutsätter alltså att andra myndigheter deltar i bedömningen på begäran av arbetstagaren som ansvarar för åtgärden. Bedömningen av servicebehovet görs i samarbete med klienten och vid behov med klientens anhöriga eller närstående och andra aktörer. Att slå ihop och samordna olika yrkespersoners och klientens kunskaper och tolkningar är således en central del i bedömningen av servicebehovet.⁶⁵

Den administrativa processen för bedömningen av servicebehovet anses vara viktig för klientens rättsskydd.⁶⁶ När bedömningen görs ska det enligt socialvårdslagen (36 §) redogöras för klienten vilka hans eller hennes rättigheter och skyldigheter enligt den allmänna lagstiftningen eller speciallagstiftningen är samt för de olika alternativen vid tillhandahållandet av tjänster och deras effekter liksom också för andra omständigheter som är av betydelse för klientens ärende. Om klienten till exempel överklagar ett beslut måste myndigheten visa att den uppfyllt sin lagstadgade skyldighet beträffande processens innehåll, form och dokumentation. Det är dock viktigt att bedömningen av servicebehovet styrs av ett professionellt arbetssätt och klientens delaktighet.⁶⁶ Bedömningen av servicebehovet innehåller

64 Hallikainen, 2019, 37.

65 Zechner & Hytti, 2019, 42–43.

66 Hallikainen, 2019, 37.

en bedömning av klienten och en yrkesutbildad person inom socialvården om behovet av sådan egen kontaktperson som avses i socialvårdslagen (42 §).

Klienten har rätt att få en egen kontaktperson så länge klientrelationen inom socialvården varar, såvida det inte är uppenbart onödigt. Enligt Tillämpningsguiden för socialvårdslagen ska en egen kontaktperson utses senast när servicebehovet bedöms. Den egna kontaktpersonen för en klient som behöver särskilt stöd eller arbetstagaren som utför klientarbete med kontaktpersonen ska vara en socialarbetare.⁶⁷

Klientplan. Enligt socialvårdslagen (39 §) ska bedömningen av servicebehovet kompletteras med en klientplan som utarbetas för klienten eller genom en annan motsvarande plan, om det inte är uppenbart onödigt att utarbeta en plan. Planen ska utarbetas tillsammans med klienten om det inte föreligger något uppenbart hinder för detta. Planeringen av klientrelationen kan också definieras som en serviceprocess inom socialvården där en yrkesutbildad person inom socialvården tillsammans med klienten utarbetar en klientplan som utgår från bedömningen av servicebehovet. Klientplanen innehåller den socialservice som klienten tillhandahålls, annat stöd som klienten får och klientens egna åtgärder för att upprätthålla sitt sociala välbefinnande och sin funktionsförmåga.⁶⁸ Man kan dock hoppa över klientrelationens planeringsfas om man när ärendet inleds upptäcker att behovet av stöd är brådskande. Då börjar man ordna service omedelbart (se figur 2). Man kan också hoppa över planeringsfasen om det är fråga om tillfällig rådgivning och handledning eller om det av någon annan orsak anses uppenbart onödigt att utarbeta en klientplan.⁶⁹ I annat fall ska bedömningen av servicebehovet kompletteras med en klientplan som utarbetas för klienten eller genom en annan motsvarande plan.⁷⁰

Enligt socialvårdslagen (39 §) ska klientplanen i den omfattning som klientens servicebehov förutsätter innehålla följande:

1. klientens bedömning och en yrkesmässig bedömning av stödbehovet
2. klientens bedömning och en yrkesmässig bedömning av den service och de åtgärder som behövs
3. en bedömning som görs av den egna kontaktpersonen eller av en annan arbetstagare som ansvarar för klientens service av den socialservice som är nödvändig med hänsyn till klientens hälsa eller utveckling och av när servicen ska börja och dess varaktighet
4. information om hur ofta klienten och den egna kontaktpersonen eller en annan arbetstagare som ansvarar för klientens service ska träffas
5. klientens och arbetstagarens bedömning av klientens styrkor och resurser
6. de mål som ställs upp av klienten och arbetstagaren tillsammans och som socialvården siktar på att uppnå
7. en bedömning av klientrelationens varaktighet
8. information om samarbetspartner som deltar i att möta klientens behov och ansvarsfördelningen mellan samarbetsparterna
9. information om uppföljning av planen, uppnående av målen och omprövning av behoven.

67 Socialvårdslagen, 2014, 42 §; Tillämpningsguide för socialvårdslagen, 2017, 128–131.

68 Lehmuskoski m.fl., 2021, 113.

69 Lehmuskoski m.fl., 2021, 113.

70 Socialvårdslagen, 2014, 39 §.

Planens innehåll ska samordnas med service och stödåtgärder som tillhandahålls av andra förvaltningsområden och som klienten behöver. Om det finns anhöriga eller andra närstående personer som stödjer klienten, utarbetas vid behov en särskild plan om stöd för dem.⁷¹ I fråga om AVAIN-indikatorns datainnehåll antecknas de gemensamt överenskomna målen samt med vilka åtgärder man strävar efter att uppnå målen i klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder. I klientplanen fastställs mer precist vilka som är klientens viktigaste mål, vilka faktorer som främjar eller försvårar uppnåendet av målen samt vilka metoder inom det sociala arbetet som används och vilka tjänster som tillhandahålls för att målen ska uppnås. Liksom det framgår av punkt 9 betonas det i socialvårdslagen även att genomförandet av planen, till exempel uppnåendet av målen, följs upp. I fråga om AVAIN-indikatorns datainnehåll sker uppföljningen i samband med att klientplanen utvärderas (se kapitel 6).

Enligt Tillämpningsguiden för socialvårdslagen (2017, 123) ska planen ”justeras vid behov, det vill säga då det sker väsentliga förändringar i klientens stödbehov. Om klientrelationen med socialvården varar en längre tid ska klientplanen vid behov justeras och kompletteras.” Även om man vanligen utarbetar en klientplan per serviceuppgift utifrån bedömningen av servicebehovet kan man med klientens samtycke också i samarbete utarbeta en plan som omfattar stöd inom fler än en serviceuppgift.⁷²

Nästa fas i hanteringen av ett ärende inom socialvården är **ordnande av service** (se figur 2). Man ordnar den socialservice som klienten behöver, fattar beslut om den och ser till att socialservicen genomförs i den omfattning som behövs. Klienten har rätt att få ett beslut om ordnandet av socialservicen. Klienten behöver få ett beslut i synnerhet om klienten inte får eller endast delvis får den service som han eller hon ansökt om. Beslutet ska vara skriftligt, motiverat på lämpligt sätt och till beslutet ska en anvisning för ändringssökande bifogas. I brådskande fall ska beslutet verkställas och servicen ordnas utan dröjsmål och i fall som inte är brådskande utan ogrundat dröjsmål.⁷³

Genomförande av service (se figur 2) är som namnet antyder en serviceprocess inom socialvården där man genomför den socialservice som en klient inom socialvården beviljats.⁷⁴ I praktiken innefattar faser för genomförande av service en plan för genomförandet som utarbetats tillsammans med klienten utifrån klientplanen, verksamhet enligt planen, utvärdering av genomförandet av servicen då och då tillsammans med klienten samt ett kontrollerat avslut av genomförandet av servicen.⁷⁵ Faser för genomförande av service kan leda till att behandlingen av ärendet avslutas, men också till att man behöver bedöma servicebehovet på nytt, utarbeta en ny klientplan eller komplettera servicen (se figur 2). Tjänsteordnarens uppgift är att följa upp genomförandet av servicen, ta hand om eventuella beslut om att fortsätta eller avsluta servicen i det skede när klientens servicebehov upphör.⁷⁶

71 Socialvårdslagen, 2014, 39 §.

72 Tillämpningsguide för socialvårdslagen 2017, 134.

73 Tillämpningsguide för socialvårdslagen, 2017, 134–135; Socialvårdslagen, 2014, 45 §.

74 Lehmuskoski m.fl., 2021, 116.

75 Läs mer i Lehmuskoski m.fl., 2021, 116.

76 Lehmuskoski m.fl., 2021, 115.

Enligt socialvårdslagen (34 §) avslutas klientrelationen när det för kännedom antecknas i socialvårdens klienthandling att det inte finns någon grund för att ordna socialvård. Det är viktigt att avsluta klientrelationen på korrekt sätt även med tanke på den sekundära användningen av uppgifterna och effektivitetsbedömningen, som står i centrum i denna handbok. Tillförlitligheten hos organisationens informationsledning och den nationella statistikföringen står nämligen i direkt förbindelse med aktuella anteckningar om klientrelationen.⁷⁷

Serviceuppgifter. Stödet som klienten tillhandahålls inom socialvården kan också beskrivas som serviceuppgifter och socialservice som lämnas inom dem. Varje serviceuppgift svarar på olika slags behov med hjälp av helheter av socialservice och annat stöd.⁷⁸ I pilotprojektet med klientplaner för personer i arbetsför ålder fokuserar man på handlingen Klientplan inom servicen för personer i arbetsför ålder, som innehåller AVAIN-data-innehåll.

---

⁷⁷ Lehmuskoski m.fl., 2021, 107. Närmare anvisningar om inledandet och avslutandet av en klientrelation finns till exempel i kapitel 7.1 i Kanta-palvelujen käsikirja (2021).

⁷⁸ THL, 2021i.

6.

AVAIN-indikatorns datainnehåll som en del av klientplanen

AVAIN-indikatorn som är integrerad i klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder bygger på tanken om ett målinriktat socialt arbete. Utgångspunkten för det målinriktade sociala arbetet är klientens egna mål, som man försöker uppnå med vissa metoder eller arbetssätt för socialt arbete.⁷⁹ I AVAIN-indikatorn är referensramen för den målinriktade granskningen kritisk realism, som styr granskaren att också uppmärksamma faktorer relaterade till uppnåendet av målen, till exempel faktorer i personens liv och miljö som försvårar eller främjar uppnåendet av målen.⁸⁰ I AVAIN-indikatorn har dessa faktorer operationaliserats i form av situationsfaktorer. Med hjälp av indikatorn vill man ta reda på vilka faktorer som främjar eller försvårar uppnåendet av målen. Dessutom kartlägger AVAIN-indikatorn de metoder som man använder för att försöka uppnå målen samt de tjänster som klienten tillhandahålls och med vilka man försöker uppnå målen. AVAIN-indikatorns datainnehåll består alltså av fyra olika typer av faktorer: klientens mål, situationsfaktorer som påverkar uppnåendet av målen samt metoder och tjänster.

I takt med att uppdaterade handlingar tas i bruk finns AVAIN-indikatorns datainnehåll i ett eget informationssystem för de områden som deltar i pilotprojektet med klientplaner för personer i arbetsför ålder och senare även för andra områden. Klienthandlingsstrukturerna presenteras och publiceras i THL:s tjänst för handlingsstrukturer och metadata inom socialvården [Sosmeta](#) och klassificeringarna som används bland annat i handlingarna definieras i den [nationella kodtjänsten](#). Till exempel har vissa strukturer med anknytning till AVAIN-indikatorn, såsom att målen är kopplade till situationsfaktorer, implementerats i

⁷⁹ Kivipelto m.fl., 2013, 33.

⁸⁰ Se Blom & Moren, 2018.

handlingsstrukturerna i Sosmeta. Många klassificeringar, till exempel de 45 mål som hör till AVAIN-indikatorn, har implementerats som en klassificering i kodservern och klassificeringen används i Sosmetas handlingsstrukturer. Informationssystemleverantörerna implementerar klienthandlingarna i klientdatasystemen som används i kommunerna i enlighet med de strukturer som publicerats i Sosmeta inklusive kodtjänstens klassificeringar.⁸¹

Den senaste versionen av klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder som finns i Sosmeta hittar du [här](#) genom att gå till: ”Handlingsstrukturer” > ”Sök med handlingsstrukturens namn” > ”Klientplan inom servicen för personer i arbetsför ålder”. Strukturerna kan implementeras i systemen på olika sätt och handlingarna kan innehålla tekniska skillnader som är specifika för informationssystemen. Det beror alltså på informationssystemet hur klienthandlingarna, deras datafält, rubriker eller till exempel menyer slutligen ser ut för upprättaren i informationssystemet. Innehållsmässigt ska dock handlingarna motsvara de nationella strukturerna.

Eftersom THL inte ansvarar för implementeringen av handlingsstrukturerna i informationssystemen eller för de tekniska lösningarna i informationssystemen, måste vi i fråga om tekniska detaljer i denna handbok nöja oss med en ganska allmän beskrivning av hur AVAIN-datainnehållet i klientplanerna dokumenteras. Härnäst beskriver vi så detaljerat som möjligt och med beaktande av informationssystemens skillnader AVAIN-indikatorns fyra informationshelter, det vill säga mål (kapitel 6.1), situationsfaktorer (kapitel 6.2), tjänster (kapitel 6.3) och metoder (kapitel 6.4).

Allt AVAIN-indikatorns datainnehåll, det vill säga mål, situationsfaktorer, tjänster och metoder, är av typen ”återkommande” i informationssystemen. Det innebär att den som upprättar en handling kan anteckna information om så många mål, situationsfaktorer, tjänster och metoder som det är nödvändigt i klientens situation. Detta är en viktig egenskap i handlingarna med tanke på AVAIN-indikatorn och effektivitetsbedömningen, eftersom målen och situationsfaktorerna som påverkar klientens situation samt de metoder och tjänster som används inom det sociala arbetet kan vara flera till antalet för respektive klient.

Innan vi beskriver AVAIN-datainnehållet närmare finns det anledning att betona hur dokumentationen påverkas av de överväganden som upprättaren av en handling gör. Enligt handboken om Kanta-tjänsterna (Kantapalvelujen käsikirja, 2021, 163) är det upp till upprättaren att överväga vilka icke-obligatoriska fält om handlingen som fylls i och vilka som lämnas tomma. Enligt 4 § i lagen om klienthandlingar (254/2015) är den yrkesutbildade personalen inom socialvården samt biträdande personal som deltar i klientarbetet skyldiga att anteckna sådan information som är behövlig och tillräcklig med tanke på ordnandet, planeringen, lämnandet, uppföljningen och övervakningen av socialvården. Det beror väldigt mycket på klientens situation vilken information som är behövlig och tillräcklig i respektive situation, och detta övervägande gör personen som upprättar handlingen. Detta gäller även AVAIN-datainnehållet och dess beskrivningsfält, där man kan anteckna uppgifter i textform. Trots att fombunden dokumentation av information med färdiga alternativ till en början kan kräva lite mer tankekraft än normalt, kan det i det långa loppet rentav visa sig vara det lättaste sättet att dokumentera eftersom man väljer bland färdiga svarsalternativ.

---

81 Tjänsten Sosmeta och dess funktioner beskrivs närmare i kapitel 10 i Kanta-palvelujen käsikirja.

Bedömningen av uppnåendet av klientens mål, de situationsfaktorer som främjar eller försvårar uppnåendet av målen samt de planerade metoderna och tjänsterna görs samtidigt som den övriga utvärderingen av klientplanen. I praktiken görs utvärderingen av klientplanen (a) när man har kommit överens om det i klientplanen, (b) om det inte finns någon överenskommelse om exakt tidpunkt, när det enligt klientens och arbetstagarens bedömning är befogat eller (c) när klientrelationen upphör.

Utvärderingen av genomförandet av klientplanen görs i avsnittet "Utvärdering av planen" i klientplaner inom servicen för personer i arbetsför ålder. Det finns alltså ingen egen handling för utvärdering av klientplanens genomförande, utan den anges i avsnittet "Utvärdering av planen" i klientplanen. Avsikten är att AVAIN-datinnehållet ska överföras automatiskt till detta avsnitt i framtiden när informationssystemet utvecklas. Man utvärderar klientplanen genom att öppna en ny plan och där fylla i de fält som rör utvärderingen av planen. Klientplanen utvärderas efter behov.

AVAIN-datinnehållet anges under följande rubriker i avsnittet "Utvärdering av planen":

MÅL OCH SITUATIONSFAKTORER

"Uppnående av målen i föregående plan"

- "Mål"
- "Målskala"
  - "Bedömning av hur målet uppnåtts"
  - "Situationsfaktorer som påverkar uppnåendet av målet"
    - "Främjade eller försvårade situationsfaktorn uppnåendet av målet"

METODER

"Bedömning av metoder"

- "Metod"
- "Användes metoden?"

TJÄNSTER

"Bedömning av tjänster"

- "Service"
- "Användes tjänsten?"

Faktaruta 2. AVAIN-datinnehållet i utvärderingen av planen

Observera att dessa fält som rör utvärderingen inte ska fyllas i förrän man är i fasen för utvärdering av klientplanen. Första gången en klientplan upprättas för klienten ska fälten alltså lämnas tomma.

I det här kapitlet sammankopplar vi AVAIN-indikatorns datainnehåll med det praktiska dokumentationsarbetet med hjälp av situationen för den fiktiva Exempel Erkki. Erkkis historia beskrivs i faktaruta 3.⁸² Därtill använder vi oss av andra mer eller mindre slumpmässiga exempel. Observera att alla exempelsituationer hade kunnat sluta på ett annat sätt, och då hade också dokumentationen blivit annorlunda. Förhoppningsvis ger dock exemplen så pass mycket konkret stöd som behövs vid dokumentationen.

Fallet Exempel Erkki

FPA:s tjänsteman har efter att ha diskuterat med Erkki hänvisat honom att vända sig till socialväsendet med sitt ärende. Erkki får redan allmänt bostadsbidrag och arbetslöshetsdagpenning och på grund av sina höga boendekostnader även utkomststöd då och då. Nu har Erkkis arbetslöshetsförmån dragits in och utkomststödet grunddel ska sänkas eftersom han har sagt upp sig från jobbet som han nyligen började, vilket har fått tre månaders karens till följd. Erkki har själv varit villig att utreda situationen mer utförligt med en socialarbetare.

I kommunen kartlägger Erkki och socialarbetaren tillsammans Erkkis situation. Som stöd för utredningen av situationen och dokumentationen av klientuppgifter används handlingen Bedömning av servicebehovet för personer i arbetsför ålder. Socialarbetaren diskuterar med Erkki om hans välbefinnande och stödbehov inom olika livsområden och med vilken socialservice man bäst skulle svara på stödbehoven. De kartlägger också behovet av socialt arbete. Erkki är villig att förbinda sig till systematiskt socialt arbete, så socialarbetaren och Erkki bestämmer att de nästa gång ska diskutera mer om Erkkis mål och hur metoder inom det sociala arbetet skulle kunna främja uppnåendet av målen.

På nästa möte inleds utarbetande av en klientplan. Klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder fungerar som ett stöd för utarbetande av planen och den innehåller frågor från AVAIN-indikatorn. Frågorna handlar om Erkkis mål och vilka faktorer som främjar eller försvårar uppnåendet av målen. I planen antecknas Erkkis mål, de situationsfaktorer som påverkar målen samt de metoder och tjänster som planerats som stöd för uppnåendet av målen.

I samband med bedömningen av servicebehovet som gjordes under det första mötet framkom det att Erkki har paniksyndrom och därför har han inte klarat av sin nya arbetsuppgift som krävde kundservice. Han har inte heller någon fast vårdkontakt på orten, eftersom han nyligen flyttade till staden för att börja som säljare på sitt nya jobb. Situationen har gjort Erkki deprimerad och därför har han dessutom börjat dricka mer alkohol än normalt.

Erkki berättar att hans självkänsla just nu är noll och han önskar verkligen att hans uppfattning om sig själv kunde ändras till att bli mer positiv. Erkki upplever det som problematiskt för självkänslan att han var tvungen att sluta på jobbet som säljare på grund av sina symtom. Å andra sidan tycker han bättre om sig själv bara av att få reda

⁸² Erkkis namn indikerar att det handlar om en man. Exempel Erkki hade dock lika gärna kunnat vara av något annat kön och kallats Eeri eller Essi.

på att han inte har gjort något fel, även om han fick karens. Erkki visste inte att han eventuellt hade kunnat undvika karens med ett sjukintyg. Socialarbetaren berättar för Erkki att det finns problem med servicesystemet. Informationen överförs inte alltid så enkelt mellan olika aktörer och karens ges tämligen mekaniskt.

Med tanke på sitt välbefinnande och sin hälsa tycker Erkki att det viktigaste målet är att lindra svårigheterna som paniksyndromet orsakar och att förbättra arbetsförmågan. Om han skulle få hjälp med dessa saker skulle nog hans självkänsla också stärkas. Symtomen skulle säkert lindras och arbetsförmågan förbättras bara Erkki får rätt mentalvårdstjänster. Erkki tror dessutom att det skulle vara enklare att minska alkoholkonsumtionen om han inte behöver "behandla" sina paniksymtom med alkohol. Socialarbetaren och Erkki bedömer gemensamt att Erkki skulle gynnas av mentalvårds- och missbrukartjänster. Socialarbetaren hjälper dessutom Erkki med att utträtta ärenden hos FPA och sysselsättningstjänsterna.

Därtill känner sig Erkki belastad av sin cancersjuka mammas situation. Han har som mål att klara av oron som mammans sjukdom orsakar. Erkki tror att familjerelationerna kan stödja honom i detta, då han har bestämt sig för att för första gången på länge kontakta sin syster för att tala om mammans situation.

Faktaruta 3. Fallet Exempel Erkki

6.1 AVAIN-indikatorns komponent 1: Mål

6.1.1 Mål

AVAIN-indikatorn innehåller totalt 45 alternativ som mål för klientarbetet. Målen infaller under sju delområden: (1) *Resurser i vardagen*, (2) *Gemenskaper och samhället*, (3) *Sociala relationer*, (4) *Arbetsliv, utbildning och kompetens*, (5) *Ekonomi och boende*, (6) *Hälsa och funktionsförmåga* (7) *Kontroll över användning av berusningsmedel och beroenden*. Varje delområde omfattar 6–7 mål. Delområdena och målen i dem beskrivs i tabell 1. Närmare definitioner av målen finns i bilaga 4. De precisa definitionerna underlättar dokumentationen väsentligt, eftersom de innehåller många praktiska exempel på vad vart och ett av de 45 målen kan innebära.

Obs! Målen, situationsfaktorerna och metoderna har delats in i 6–8 delområden eller teman i AVAIN-indikatorn. Tanken är att indelningen i teman, det vill säga i överrubriker, gör det enklare att söka i systemet efter de mål, situationsfaktorer och metoder som passar klientens situation. Trots indelningen i teman består AVAIN-indikatorn av 45 mål, 58 situationsfaktorer och 32 metoder, och bland dessa väjer man de mest lämpliga för klientens situation. Tjänsterna i AVAIN-indikatorn har inte delats in i delområden på motsvarande sätt (läs mer i kapitel 6.3).

Tabell 1. AVAIN-indikatorns mål (45 st.) och målens fördelning mellan sju delområden.

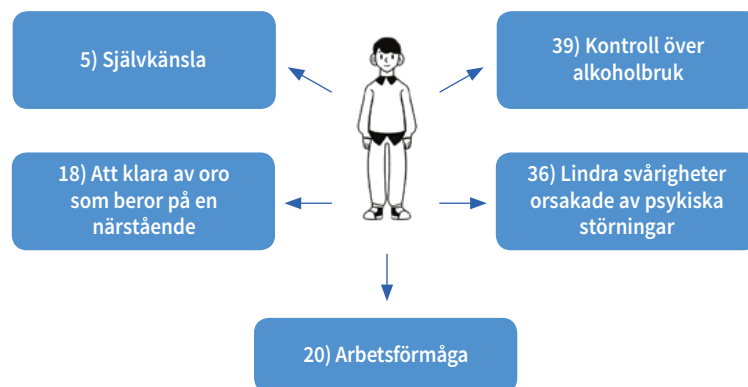
1. Resurser i vardagen
1) Vardagliga färdigheter 2) Ansvara för skötseln av egna ärenden 3) Dygnsrytm 4) Syn på framtiden 5) Självkänsla 6) Hitta sina egna styrkor 7) Lösningar och alternativ
2. Gemenskaper och samhället
8) Fritidsintressen och färdigheter 9) Frivillig- eller organisationsverksamhet eller verksamhet med låg tröskel 10) Känna delaktighet 11) Integration 12) Kännedeom om rätten till tjänster och förmåner 13) Förståelse för samhällliga orsaker bakom problemen
3. Sociala relationer
14) Personliga relationer 15) Social förmåga 16) Att orka vara förälder 17) Minska asocialt beteende 18) Att klara av oro som beror på en närstående 19) Frigöra sig från våldshot
4. Arbetsliv, utbildning och kompetens
20) Arbetsförmåga 21) Planera yrkeskarriär 22) Digital kompetens 23) Sysselsättningsfrämjande verksamhet 24) Sysselsättning 25) Få en utbildnings- eller studieplats 26) Gå framåt i studierna
5. Ekonomi och boende
27) Kontroll över ekonomin 28) Utkomst 29) Skuldutredning och skuldarrangemang 30) Få en bostad 31) Sköta betalning av hyra 32) Behålla bostaden
6. Hälsa och funktionsförmåga
33) Lindra fysisk sjukdom eller funktionsnedsättning 34) Lindra neuropsykiatriska eller kognitiva svårigheter 35) Lindra svårigheter orsakade av lindrig intellektuell funktionsnedsättning 36) Lindra svårigheter orsakade av psykiska störningar 37) Minska eller eliminera självdestruktivitet 38) Klara av en akut krissituation
7. Kontroll över användning av berusningsmedel och beroenden
39) Kontroll över alkoholbruk 40) Kontroll över narkotikabruk 41) Kontroll över läkemedelsmissbruk 42) Kontroll över blandmissbruk 43) Kontroll över penningspel 44) Kontroll över digitalt spel 45) Kontroll över annan problematisk verksamhet/annat beroende
Totalt 45 mål

Tanken är att man i AVAIN-indikatorns lista över de olika delområdets mål ska välja ett eller flera mål som bäst passar klientens situation. I handlingen Klientplan inom servicen för personer i arbetsför ålder finns målen under punkten ”Mål som ska fastställas”. Klienterna kan ha ett eller flera mål. För varje mål preciseras även målskalan: målet kan vara 1) förändring till det bättre eller 2) förhindra en försämring av situationen. Om klientens situation är problematisk på många sätt är det naturligt att målet ibland bara kan vara att förhindra att situationen försämras. Vart och ett av klientens mål kan också beskriva i textform i klientplanen.

1. Till delområdet *Resurser i vardagen* hör till exempel målen **vardagliga färdigheter** (mål 1) och **dygnsrytm** (mål 3). Det första handlar om att klienten ska klara av vardagssysslor, som att laga mat, städa eller handla. I det senare är målet att klienten ska ha en lämplig rytm för sömn och vaken tid. Ett annat mål som hamnar inom detta delområde är **självkänsla** (mål 5). Målet är att klienten skapar sig en positiv känsla eller uppfattning om sig själv eller att klienten vågar vara sig själv mer och uttrycka sig själv fri från andras förväntningar eller de omgivande normerna. Självkänsla är ett mål även för Erkki, som berättar att hans självkänsla är ”noll” (se Faktaruta 3). Därför markerade socialarbetaren självkänsla som ett av Erkkis mål. Dessutom preciserade socialarbetaren att målet är en förändring till det bättre, eftersom Erkki har sagt att han önskar att hans självkänsla **förbättras**.
2. *Gemenskaper och samhället*. Målen kan också placeras inom delområdet *Gemenskaper och samhället*. Klientens mål kan till exempel vara att **delta i frivillig- eller organisationsverksamhet eller verksamhet med låg tröskel** (mål 9) eller **få kännedom om rätten till tjänster och förmåner** (mål 12).
3. *Sociala relationer*. Målen kan också anknyta till sociala relationer, till exempel **att klara av oro som beror på en närstående** (mål 18), som i Erkkis situation. I Erkkis klientplan skulle man alltså kunna anteckna oro som beror på en närstående som ett andra mål. Efter att först ha pratat med Erkki om saken skulle socialarbetaren dessutom kunna precisera att målet är att situationen åtminstone inte ska försämras.
4. Inom delområdet *Arbetsliv, utbildning och kompetens* kan klientens mål handla till exempel om **arbetsförmågan** (mål 20), det vill säga att man får aktuell och realistisk information om arbetsförmågan eller att klientens arbetsförmåga motsvarar kraven för det arbete som eftersträvas. För Erkki är detta ett av de viktigaste målen. För att Erkki ska klara av kundserviceuppgifter i framtiden måste hans arbetsförmåga motsvara kraven för arbetet i sociala situationer. Erkki säger själv att målet är att förbättra arbetsförmågan och socialarbetaren lägger till informationen i klientplanen. Eftersom Erkki önskar att hans arbetsförmåga ska **förbättras**, preciserar socialarbetaren i handlingen att målet är en förändring till det bättre.
5. *Ekonomi och boende*. Till det femte delområdet hör olika mål som rör ekonomi och boende. Målen om ekonomi och boende kan handla till exempel om **kontroll över ekonomin** (mål 27), det vill säga att klienten kan balansera utgifter och inkomster under hela månaden, eller till exempel kan **sköta betalning av hyra** (mål 31), det vill säga att klientens hyra betalas regelbundet.

6. *Hälsa och funktionsförmåga.* Målen kan också anknyta till hälsa och funktionsförmåga, till exempel **psykiska störningar** (mål 36), alltså att svårigheter som orsakas av klientens psykiska störningar lindras, att klienten får tillräckligt med stöd för att kunna leva med sina psykiska störningar eller att man har ställt korrekta diagnoser på de psykiska störningarna och sett till att klienten har den vård- eller rehabiliteringsrelation som behövs. Erkki nämner att ett av hans viktigaste mål är att lindra svårigheterna som paniksyndromet orsakar, så socialarbetaren antecknar detta som ett mål och preciserar att målet är en förändring till det bättre.
7. *Kontroll över användning av berusningsmedel och beroende.* Målen kan även vara relaterade till olika slags problematisk verksamhet eller verksamhet av beroendekaraktär. Klientens mål kan till exempel vara att sluta eller att få kontroll över **narkotikabruk** (mål 40) eller **missbruk av läkemedel** (mål 41). Likaså kan det vara fråga om att sluta eller att få kontroll över olika verksamheter, till exempel **penningspelande** (mål 43) eller **digitalt spelande** (mål 44). I Erkkis fall är det fråga om **alkohol** (mål 39), närmare bestämt att få kontroll över alkoholbruket. Socialarbetaren antecknade även detta bland Erkkis mål. Målet är återigen en förändring till det bättre, eftersom Erkki pratar om att **minska** alkoholkonsumtionen. Erkkis mål och målskala sammanfattas i figur 3 och tabell 2.

ANVISNING: Anteckna klientens mål i klientplanen ock om målet är
1) förändring till det bättre, 2) förhindra en försämring av situationen.

Vårdreformen
Framtidens
social- och hälsocentral

Figur 3. Exempel Erkkis mål

Tabell 2. Exempel Erkkis mål och målskala

Exempel Erkkis mål och målskala (förändring till det bättre = +, oförändrad situation = +-0)	
Självkänsla (+)	
Att klara av oro som beror på en närstående (+-0)	
Arbetsförmåga (+)	
Lindra svårigheter orsakade av psykiska störningar (+)	
Kontroll över alkoholbruk (+)	

Anvisningar för dokumentation av målen:

- Fråga klienten vad han eller hon skulle vilja förändra i sitt liv. Anteckna ett eller flera mål från mållistan (1–45).
- Fastställ för varje mål om målet är
1) förändring till det bättre eller 2) förhindra en försämring av situationen. Detta kan man ofta avgöra direkt av det klienten säger eller av sammanhanget, till exempel ”Jag önskar att min självkänsla förbättras ...” = förändring till det bättre. Be vid behov klienten att precisera sig.
- Om det inte finns något lämpligt mål i listan ska du välja ett mål som enligt din bedömning så bra som möjligt motsvarar det mål som klienten uttrycker.

Faktaruta 4. Anvisningar som stöd för dokumentation av målen

6.1.2 Bedömning av målen

Uppnåendet av klientens mål bedöms i samma skede som klientplanen i övrigt ska utvärderas. I praktiken görs utvärderingen av klientplanen (a) när man har kommit överens om det i klientplanen, (b) om det inte finns någon överenskommelse om exakt tidpunkt, när det enligt klientens och arbetstagarens bedömning är befogat eller (c) när klientrelationen upphör. Bedömningen av målen har ett eget avsnitt i blanketten för klientplanen, ”Uppnående av målen i föregående plan”. Avsikten är att målen ska överföras dit automatiskt i framtiden.

Vid bedömningen av målen anger man i hur stor grad de tidigare uppsatta målen har uppfyllts. Vid varje mål väljer man det mest lämpliga bland färdiga svarsalternativ. De färdiga svarsalternativen är: 1) Målet har uppnåtts helt, 2) Målet har uppnåtts delvis, 3) Målet har inte uppnåtts och 4) Ingen information om uppnåendet av målet.⁸³ Om målet som fastställts i planen har uppfyllts helt väljer man alternativ 1, men om det bara har uppfyllts delvis väljer man alternativ 2. Om målet som utsetts när klientplanen utarbetades inte har uppfyllts alls väljer man alternativ 3. Om det inte finns någon information om uppnåendet av målet i fråga väljer man alternativ 4. Detta alternativ kan komma i fråga till exempel om klienten har sökt en utbildning, men ännu inte vet om han eller hon har fått en studieplats.

Bedömningen av i vilken grad målet har uppnåtts ställs alltid i relation till om målet ursprungligen var en förändring till det bättre eller att förhindra en försämring av situationen. Om målet har varit att förhindra en försämring av en situation och situationen har varit oförändrad, kan man anteckna att målet har uppnåtts helt. Men om målet har varit att förbättra situationen och situationen har varit oförändrad, antecknar man att målet inte har uppnåtts. Uppnåendet av målen som fastställdes i föregående plan kan även beskrivas i textform.

⁸³ Skalan för bedömning av målen visas även i pluralform i systemet, eftersom pluralformen behövs i många andra planer som denna klassificering överensstämmer med. I klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder görs bedömningen dock separat för varje mål.

Anvisningar för bedömning av målen

- Uppnåendet av klientens mål bedöms i samma skede som klientplanen i övrigt ska utvärderas.
- I praktiken görs utvärderingen av klientplanen (a) när man har kommit överens om det i klientplanen, (b) om det inte finns någon överenskommelse om exakt tidpunkt, när det enligt klientens och arbetstagarens bedömning är befogat eller (c) när klientrelationen upphör.
- Utvärderingen av klientplanen hör till samma handling som själva planen. Utvärderingsdelen finns under punkten ”Utvärdering av planen” och under punkten ”Uppnående av målen i föregående plan”.
- Avsikten är att tidigare uppsatta mål och deras målskala (förändring till det bättre/förhindra en försämring av situationen) i framtiden också ska överföras automatiskt från planavsnittet till avsnittet för utvärdering av klientplanen.
- Klienten och arbetstagaren/arbetstagarna bedömer tillsammans hur respektive mål har uppnåtts. Man gör bedömningen genom att välja det färdiga svarsalternativet (1–4) som bäst beskriver uppnåendet av målet.
- I utvärderingsfasen kan man fortfarande lägga till och ta bort mål.

Obs! Ta inte bort mål som har fastställts men som inte har uppnåtts eller vars uppnående det inte finns någon information om, utan dokumentera dem enligt skalan (3 = har inte uppnåtts, 4 = ingen information om uppnåendet av målet). Ta bort målet endast om klienten tydligt uttrycker att saken inte har varit ett mål eller om planerna har ändrats väsentligt sett till målet (till exempel klienten eftersträvande inte en arbetsplats trots allt eftersom hen hittade en studieplats).

Faktaruta 5. Anvisningar som stöd för bedömning och dokumentation av målen

6.2 AVAIN-indikatorns komponent 2: Situationsfaktorer som påverkar målen

6.2.1 Situationsfaktorer

I AVAIN-indikatorn bedömer man effektiviteten genom att beakta situationsfaktorer, som anses främja eller försvåra uppnåendet av målen. AVAIN-indikatorn omfattar 58 situationsfaktorer och de har grupperats under följande delområden: (1) *Livsmiljö*, (2) *Arbetsliv och utbildning*, (3) *Tjänster och förmåner*, (4) *Ekonomi och boende*, (5) *Hälsotillstånd och funktionsförmåga*, (6) *Användning av berusningsmedel och beroenden*, (7) *Sociala relationer* och (8) *Resurser i vardagen*. Situationsfaktorerna i dessa delområden beskrivs i tabell 3. Bilaga 5 innehåller noggranna definitioner av alla 58 situationsfaktorer.

För att kartlägga AVAIN-indikatorns situationsfaktorer diskuterar klienten och arbetstagaren vilka faktorer som klienten anser främjar uppnåendet av de uppsatta målen och vilka faktorer som försvårar uppnåendet av dem. Man förklarar för klienten att det kan finnas en eller flera situationsfaktorer som främjar eller försvårar uppnåendet av vart och ett av de tidigare fastställda målen. Ifyllandet av klientplanen framskrider på samma sätt som en professionell process inom det sociala arbetet framskrider även i övrigt: genom att man diskuterar, reflekterar och frågar om klientens åsikter.

Tabell 3. AVAIN-indikatorns situationsfaktorer (58 st.) och deras fördelning mellan åtta delområden.

1. Livsmiljö
1) Bostadsområdets trivsamt och trygghet
2) Upplevelse av diskriminering
3) Språkkunskaper
4) Läs- och skrivkunskaper
5) Förståelse för verksamheten i samhället
6) Tillgänglighet i miljön
7) Trafikförbindelser
8) Hobbymöjligheter
2. Arbetsliv och utbildning
9) Erfarenheter av studier
10) Utbildning
11) Motivation till utbildning eller studier
12) Klientens arbetssituation
13) Erfarenheter av arbetslivet
14) Arbetsfarenhet
15) Motivation eller förbindelse till lönearbete
16) Vilja att delta i åtgärder som syftar till sysselsättning
17) Arbets- och utbildningsmöjligheter

>>>

3. Tjänster och förmåner

- 18) Digitala kunskaper och verktyg
- 19) Praxis för att söka tjänster och förmåner
- 20) Kännedom om rätten till tjänster och förmåner
- 21) Tjänsteutbud som motsvarar behovet
- 22) Klientens åsikt om tjänsterna
- 23) Att bli hörd i tjänsterna
- 24) Varaktighet bland arbetstagarna
- 25) Förståelse för samhälleliga orsaker bakom problemen

4. Ekonomi och boende

- 26) Kontroll över ekonomin
- 27) Ekonomisk situation
- 28) Skuldsituation
- 29) Råd att förflytta sig mellan platser
- 30) Boendesituation
- 31) Boendekostnader
- 32) Boendeförhållanden

5. Hälsotillstånd och funktionsförmåga

- 33) Fysisk hälsa
- 34) Psykisk hälsa
- 35) Neuropsykiatriska eller kognitiva svårigheter
- 36) Lindrig intellektuell funktionsnedsättning
- 37) Funktionsförmåga
- 38) Arbetsförmåga

6. Användning av berusningsmedel och beroenden

- 39) Alkoholbruk
- 40) Narkotikabruk
- 41) Läkemedelsmissbruk
- 42) Blandmissbruk
- 43) Penningspelande
- 44) Digitalt spelande
- 45) Kontroll över annan problematisk eller beroendeframkallande verksamhet

7. Sociala relationer

- 46) Tillräckliga personliga relationer eller relationernas kvalitet
- 47) Separationsprocess
- 48) Närståendes livssituation
- 49) Våld i nära relationer eller hot om det
- 50) Närståendes användning eller beroende av berusningsmedel

8. Resurser i vardagen

- 51) Vardagliga färdigheter
- 52) Ork
- 53) Dygnsrytm
- 54) Självkänsla eller självkännedom
- 55) Tro på de egna möjligheterna att påverka
- 56) Motivation till förändring
- 57) Att hitta lösningar och alternativ
- 58) Kännedom om funktionsmöjligheter

Totalt 58 situationsfaktorer

1. Situationsfaktorer som har anknytning till *livsmiljön* och som påverkar uppnåendet av klientens mål är till exempel många faktorer som är oberoende av klienten, så som **upplevelse av diskriminering** (situationsfaktor 2), **tillgänglighet i miljön** (situationsfaktor 6) eller **trafikförbindelser** (situationsfaktor 7). Till exempel kan dåliga trafikförbindelser i området påverka uppnåendet av mål som rör arbete eller utbildning, medan en välfungerande och täckande kollektivtrafik i sin tur kan främja uppnåendet av mål som rör arbete eller utbildning. Till delområdet hör också olika kunskaper och färdigheter som man behöver för att vara verksam i livsmiljön. Sådana är till exempel tillräckliga **språkkunskaper** (situationsfaktor 3), **läs- och skrivkunnighet** (situationsfaktor 4) och **förståelse för verksamheten i samhället** (situationsfaktor 5).
2. *Arbetsliv och utbildning*. Situationsfaktorer som främjar eller försvårar uppnåendet av målet kan också vara situationsfaktorer som rör arbetsliv och utbildning. Till exempel kan klientens tidigare positiva **erfarenheter av studier** (situationsfaktor 9) främja uppnåendet av nuvarande utbildningsrelaterade mål, medan negativa erfarenheter kan försvåra uppnåendet av dem. Positiva erfarenheter kan till exempel vara upplevelser av att lyckas i studierna och negativa erfarenheter kan till exempel vara skolmobbing eller upprepade misslyckanden. Detsamma gäller erfarenheter av arbetslivet. Till exempel kan Erkkis tidigare erfarenheter av att inte ha klarat av arbetslivet kan försvåra hans mål om arbetsförmågan. Just så är det i hans fall, vilket framkommer när socialarbetaren ger Erkki listan över situationsfaktorer och frågar vilka saker han tycker främjar eller försvårar uppnåendet av målet om arbetsförmågan. Utifrån denna diskussion markerar socialarbetaren i klientplanen att **erfarenheter av arbetslivet** (situationsfaktor 13) är en situationsfaktor som försvårar målet om arbetsförmågan. Erkki nämner att hans tidigare erfarenheter av arbetslivet är en situationsfaktor som även påverkar hans mål om självkänslan. Socialarbetaren antecknar även denna information.
3. *Tjänster och förmåner*. Det tredje delområdet innehåller situationsfaktorer som anknyter till tjänster och förmåner. Uppnåendet av klientens mål kan främjas till exempel av **digitala kunskaper och verktyg** (situationsfaktor 18), det vill säga av att klienten har de digitala verktyg, kunskaper och bankkoder som krävs för att uträtta sina ärenden. Uppnåendet av målet kan försvåras om klientens digitala kunskaper inte räcker till för att uträtta ärenden, klienten inte har tillräckliga verktyg för att uträtta ärenden digitalt, klienten saknar bankkoder eller klienten inte vet var man kan få hjälp med dessa problem.

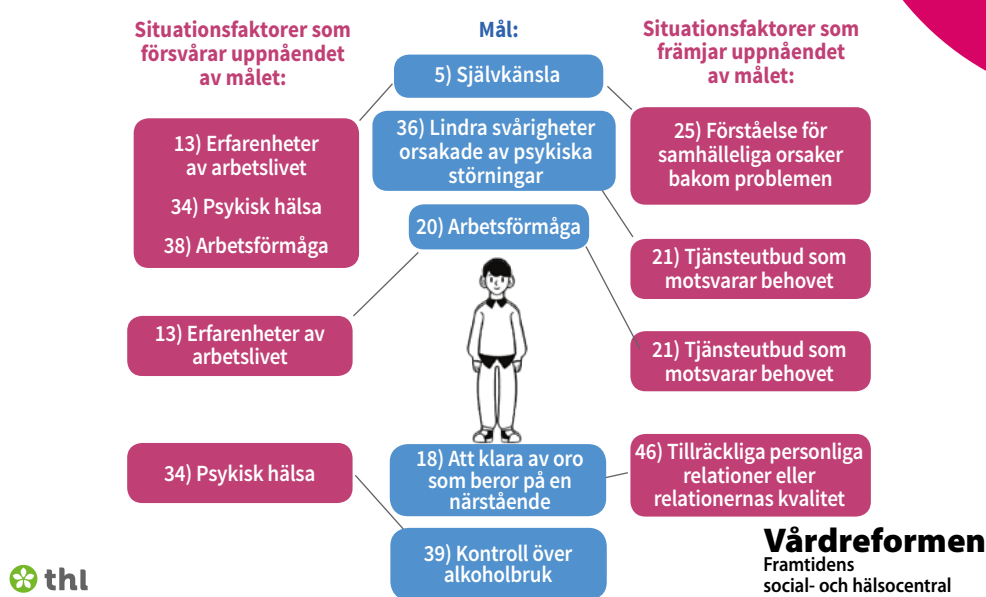
Även till exempel **ett tjänsteutbud som motsvarar behovet** (situationsfaktor 21) kan påverka klientens möjligheter att nå sina mål. Så är det även i Erkkis fall. För att lindra svårigheterna som orsakas av Erkkis problem med den psykiska hälsan är det viktigt att man hittar nödvändiga mentalvårdstjänster åt Erkki. Socialarbetaren hjälper Erkki att hitta dem och antecknar **tjänsteutbud som motsvarar behoven** som en faktor som främjar uppnåendet av målen om att lindra Erkkis psykiska störningar. Även **förståelse för samhälleliga orsaker bakom problemen** (situationsfaktor 25), som hör till delområdet tjänster och förmåner, anknyter till Erkkis mål. När Erkki informeras av socialarbetaren om problemen med servicesystemet främjar detta uppnåendet av Erkkis mål om självkänslan. Karensen beror alltså inte på att han är oduglig! Socialarbetaren anger därför **förståelse för samhälleliga orsaker bakom problemen** som en situationsfaktor som främjar Erkkis mål om självkänslan.

4. *Ekonomi och boende.* Situationsfaktorer som främjar eller försvårar uppnåendet av målen kan också handla om ekonomin eller boendet. Till exempel kan klientens förmåga eller oförmåga att ha kontroll över sin ekonomi (situationsfaktor 26) främja respektive förhindra uppnåendet av målen. Även klientens **ekonomiska situation** (situationsfaktor 27), till exempel tillräckliga inkomster eller förmåner att leva på kan främja uppnåendet av målen, medan otillräckliga inkomster eller förmåner kan försvåra det. Erkkis situation är visserligen förenad med ekonomiska bekymmer på grund av karensen, men Erkkis anser ändå inte att kontroll över ekonomin eller det försämrade ekonomiska läget väsentligt påverkar hans mål. Situationsfaktorer relaterade till boendet kan också främja eller försvåra uppnåendet av klientens mål. Uppnåendet av målen kan till exempel främjas av att klientens **boendesituation** (situationsfaktor 30) är i sin ordning, det vill säga klienten har en stadigvarande bostad eller har blivit försäkrad om att han eller hon kommer att få en bostad. Om så inte är fallet försvåras uppnåendet av målen.
5. *Hälsotillstånd och funktionsförmåga.* Situationsfaktorerna kan också anknyta till hälsotillståndet och funktionsförmågan. Till detta femte delområde för situationsfaktorerna hör till exempel **fysisk hälsa** (situationsfaktor 33), **psykisk hälsa** (situationsfaktor 34), **neuropsykiatriska eller kognitiva svårigheter** (situationsfaktor 35) och **arbetsförmåga** (situationsfaktor 38). I Exempel Erkkis situation försvårar hans nuvarande svaga psykiska hälsa uppnåendet av målen om självkänsla och kontroll över alkoholbruk, och hans nedsatta arbetsförmåga försvårar uppnåendet av målet om självkänsla (se figur 4).
6. Situationsfaktorer som faller under *Användning av berusningsmedel och beroenden* och som försvårar uppnåendet av klientens mål är till exempel klientens förhållande till olika substanser, såsom bruk av **alkohol** (situationsfaktor 39) eller **narkotika** (situationsfaktor 40). Även olika funktionella beroenden eller problematisk verksamhet, som överdrivet **penningspelande** (situationsfaktor 43) eller **digitalt spelande** (situationsfaktor 44) hör till detta delområde. Som du kanske minns ”behandlar” Exempel Erkki sitt paniksyndrom med alkohol. Erkki säger dock att han har som mål att få kontroll över alkoholbruket, så i Erkkis fall ska detta endast dokumenteras bland målen, inte bland situationsfaktorerna.
7. *Sociala relationer.* Situationsfaktorer med anknytning till olika sociala relationer kan också påverka målen. Till exempel kan **närståendes användning eller beroende av berusningsmedel** (situationsfaktor 50) försvåra klientens egna mål om att få kontroll över användningen av berusningsmedel. Till detta delområde hör också **tillräckliga personliga relationer eller relationernas kvalitet** (situationsfaktor 46). I AVAIN-databas innehåll innebär detta till exempel att klienten har en familj eller vänner som stödjer klienten. Erkki får troligtvis stöd av sin syster med att klara av oro som beror på en närstående, då han tänker ringa henne för första gången på länge för att tala om den cancersjuka mammans situation. Därför skulle man kunna anteckna **tillräckliga personliga relationer eller deras kvalitet** som en situationsfaktor som främjar målet ”klara av oro som beror på en närstående” (se figur 4).
8. *Resurser i vardagen.* Det sista delområdet för situationsfaktorer handlar om vardagen och resurser. Uppnåendet av målen kan försvåras till exempel av negativa upplevelser av **ork** (situationsfaktor 52), en **dygnsrytm** (situationsfaktor 53) som

inte lämpar sig för uppnåendet av målet eller kanske bristande kännedom om **funktionsmöjligheter** (situationsfaktor 58). Å andra sidan kan uppnåendet av målen främjas till exempel av **tro på de egna möjligheterna att påverka** (situationsfaktor 55), **motivation till förändring** (situationsfaktor 56) eller **att hitta lösningar och alternativ** (situationsfaktor 57).

Erkkis mål, målskalan, situationsfaktorerna som påverkar målen och deras riktning kan sammanfattas som i figur 4 och tabell 4. Vid granskningen av dem bör man ha i åtanke att de rätta svaren inte är ”huggna i sten”. Livet är ju ofta mycket mer komplext än vilken indikator som helst. Det är inte heller alltid lätt att dokumentera AVAIN-datainnehållet, i synnerhet eftersom det i slutändan är svårt att kategorisera en människas liv på ett helt tillförlitligt sätt.

ANVISNING: Anteckna vid varje mål i klientplanen vilka situationsfaktorer som försvårar eller främjar uppnåendet av målet i fråga.

Figur 4. Situationsfaktorer som påverkar målen i Exempel Erkkis fall.

Tabell 4. Exempel Erkkis mål, målskala, situationsfaktorer som påverkar målen och riktningen på påverkan.

Exempel Erkkis mål och målskala (förändring till det bättre = +, oförändrad situation = +-0)	Situationsfaktorer och riktningen på deras påverkan (främjar = +, försvårar = -)
Självkänsla (+)	Förståelse för samhälleliga orsaker bakom problemen (+) Erfarenheter av arbetslivet (-) Psykisk hälsa (-) Arbetsförmåga (-)
Att klara av oro som beror på en närstående (+-0)	Tillräckliga personliga relationer eller relationernas kvalitet (+)
Arbetsförmåga (+)	Tjänsteutbud som motsvarar behovet (+) Erfarenheter av arbetslivet (-)
Lindra svårigheter orsakade av psykiska störningar (+)	Tjänsteutbud som motsvarar behovet (+)
Kontroll över alkoholbruk (+)	Psykisk hälsa (-)

Anvisningar för dokumentation av situationsfaktorer

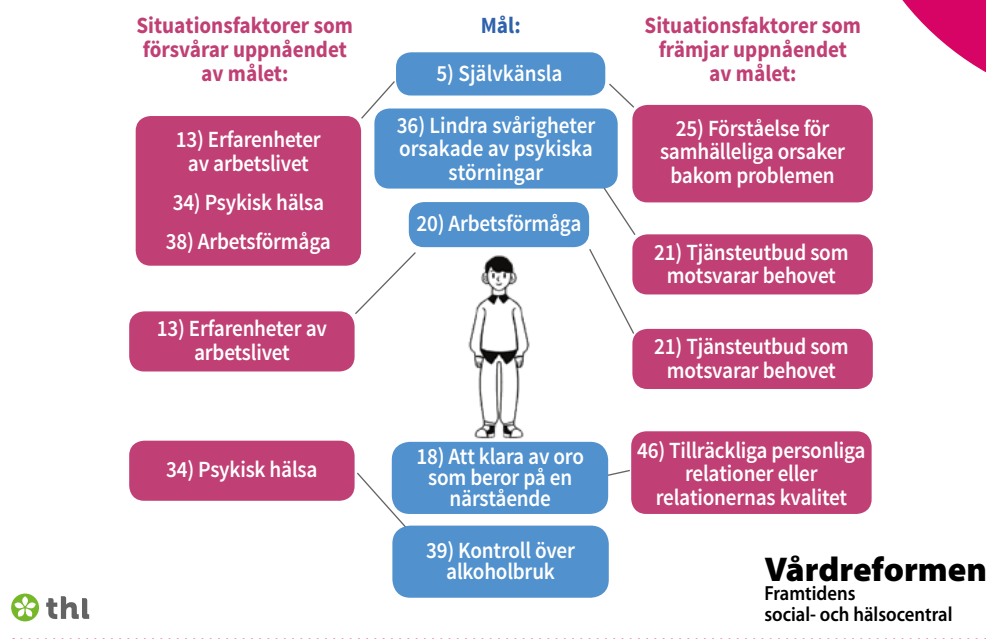
- AVAIN-indikatorns situationsfaktorer gäller alltid klientens mål och fogas till dessa. Fråga klienten vilka faktorer han eller hon anser främjar eller försvårar uppnåendet av respektive mål. Dokumentera också om de utsedda situationsfaktorerna främjar uppnåendet av målen eller om de försvårar det. Samtidigt kan ni om ni vill diskutera vilka metoder och tjänster som behövs för att minska faktorerna som försvårar uppnåendet av målen och stärka resurserna.
- Vid kartläggningen av situationsfaktorer kan man ta hjälp av en lista över situationsfaktorer som man ger till klienten för påseende i samband med mötet eller i förväg. En version av AVAIN-datainnehållet som lämpar sig för klienter finns bland bilagorna till den här handboken (bilaga 7).
- I utvärderingsfasen kan man fortfarande lägga till och ta bort situationsfaktorer.
- Om det inte finns någon lämplig situationsfaktor i listan kan du välja en situationsfaktor som enligt din bedömning så bra som möjligt beskriver den situationsfaktor som påverkar klientens mål. Dessutom kan du ge respons om innehåll som saknas [här](#).
- Tänk på att situationsfaktorer kan ha två sidor även om det vid första anblicken inte verkar så. Till exempel kan narkotikabruk (situationsfaktor 40) försvåra klientens deltagande i sysselsättningsfrämjande verksamhet (mål 23). Men om klienten har kommit ur sitt narkotikabruk och fungerar som en erfarenhetsexpert för missbrukare, kan tidigare erfarenhet av att använda berusningsmedel stödja klienten att hjälpa andra i samma situation. Då kan (tidigare) narkotikabruk (situationsfaktor 40) främja inte bara andra människor med samma problem, utan också klienten själv när han eller hon deltar i frivilligverksamhet som är meningsfull för klienten (mål 9).
- I fråga om AVAIN-datainnehållet kan det till en början kännas svårt att en del av situationsfaktorerna har samma namn som målen. Till exempel i Erkkis fall är arbetsförmågan både en situationsfaktor som påverkar självkänslan och ett mål. Detta signalerar om att klienternas mål och livssituationer varierar: i en situation kan ett fenomen med ett visst namn vara ett mål och i en annan situation en situationsfaktor. Koncentrera dig således på att kartlägga vilken roll de dokumenterade fenomenen har i klientens liv.

Faktaruta 6. Anvisningar för dokumentation av situationsfaktorer

6.2.2 Bedömning av situationsfaktorerna

När det är dags för utvärdering bedömer man i hur stor omfattning varje situationsfaktor har främjat eller försvårat uppnåendet av målet som faktorn är kopplad till. Bedömningen av situationsfaktorerna görs när klientplanen och målen utvärderas i övrigt.⁸⁴ I takt med att informationssystemet utvecklas är avsikten att AVAIN-indikatorns mål och de situationsfaktorer som kopplats till dem under planeringen av klientrelationen automatiskt ska överföras till klientplanens utvärderingsavsnitt. Vid bedömningen av situationsfaktorerna undersöker man mer precist om situationsfaktorerna som antecknats i planen i slutändan främjade eller försvårade uppnåendet av respektive mål på skalan 1) situationsfaktorn främjade uppnåendet av målet och 2) situationsfaktorn försvårade uppnåendet av målet. Man kan också lägga till situationsfaktorer om det har tillkommit nya faktorer som påverkar målet eller ta bort situationsfaktorer om situationsfaktorn i fråga trots allt inte har påverkat uppnåendet av ett mål. Bedömningen av situationsfaktorerna i Exempel Erkkis fall beskrivs i figur 5.

ANVISNING: Bedöm för varje situationsfaktor om den 1) främjar eller 2) försvårar uppnåendet av målet.

Figur 5. Bedömning av Exempel Erkkis situationsfaktorer

⁸⁴ Utvärderingen av klientplanen görs (a) när man har kommit överens om det i klientplanen, (b) om det inte finns någon överenskommelse om exakt tidpunkt, när det enligt klientens och arbetstagarens bedömning är befogat eller (c) när klientrelationen upphör.

6.3 AVAIN-indikatorns komponent 3: Tjänster

6.3.1 Tjänster

AVAIN-indikatorns tredje datainnehållshelhet omfattar de tjänster med vilka man försöker uppnå målen. Till skillnad från målen, situationsfaktorerna och metoderna har tjänsterna inte delats in i teman. Tjänster kan dokumenteras under fyra punkter i klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder (tabell 5).

Tabell 5. Beskrivning av tjänster i klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder

1. Tjänster som klienten får för närvarande
<ul style="list-style-type: none">
• Tjänsterna väljs i en lista.
• Den innehåller samma 24 tjänster som i AVAIN-indikatorn (se tabell 6) och alternativet "Annan".
2. Klientens bedömning av vilken typ av stöd och tjänster han eller hon behöver
<ul style="list-style-type: none">
• I fältet antecknas klientens egen bedömning av behovet av stöd och tjänster i textform.
3. En yrkesutbildad persons bedömning av vilken typ av stöd och tjänster klienten behöver
<ul style="list-style-type: none">
• I fältet antecknas också en yrkesmässig bedömning av klientens behov av stöd och service (socialvårdslagen 39 §) samt en bedömning som görs av den egna kontaktpersonen eller av en annan arbetstagare som ansvarar för klientens service, av den socialservice som är nödvändig med hänsyn till klientens hälsa eller utveckling (socialvårdslagen 39 §).
4. Metoder och tjänster med vilka man strävar efter att uppnå målen (AVAIN-datainnehållet)
<ul style="list-style-type: none">
• Tjänsterna väljs i en lista (24 tjänster, tabell 6). Därtill finns alternativet "Annan".
• I fältet antecknar man de tjänster som man planerar för klienten och med vars hjälp man strävar efter att svara på klientens stödbehov och uppnå de fastställda målen.
• Om 1 = Socialservice väljs i klassificeringen, ska tjänsten preciseras i fältet socialservice.

Under den första punkten som rör tjänster i klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder, ”**Tjänster som klienten får för närvarande**”, kan man beskriva klientens nuvarande tjänster med en klassificering som innehåller 24 alternativ (se tabell 6). Dessutom kan tjänsterna preciseras i fältet Beskrivning. I Exempel Erkkis fall skulle man i avsnittet ”Tjänster som klienten får för närvarande” kunna ange de tjänster han får nu, det vill säga FPA:s tjänster (tjänst 3) och TE-tjänster (tjänst 20).

Det andra avsnittet som rör tjänster i klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder är ”**Klientens bedömning av vilken typ av stöd och tjänster han eller hon behöver**”. Här kan man anteckna klientens egen bedömning av behovet av stöd och tjänster i textform.

Det tredje avsnittet för beskrivning av tjänster i klientplanen är ”**En yrkesutbildad persons bedömning av vilken typ av stöd och tjänster klienten behöver**”. I fältet antecknas vilken åsikt en yrkesutbildad person inom socialvården har om klientens behov av stöd och service (socialvårdslagen 39 §). I fältet antecknas också en bedömning som görs av

den egna kontaktpersonen eller av en annan arbetstagare som ansvarar för klientens service, av den socialservice som är nödvändig med hänsyn till klientens hälsa eller utveckling (socialvårdslagen 39 §). Tidpunkten för inledande av den socialservice som är nödvändig för klientens hälsa och utveckling och socialservicens varaktighet kan antecknas antingen i det här fältet eller i ett separat fält under punkt 4.

Det fjärde avsnittet om tjänster i klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder innehåller AVAIN-datainnehållet. Detta avsnitt finns under punkten ”**Metoder och tjänster med vilka man strävar efter att uppnå målen**” och dess underpunkt ”**Tjänster**”. I fältet antecknar man den tjänst/de tjänster (se tabell 6) som man planerar för klienten och med vars hjälp man strävar efter att svara på klientens stödbehov och uppnå de fastställda målen. Avsikten är att de tjänster som har angetts under punkt 1 ska överföras som underlag till punkt 4 i framtiden. Då skulle tjänster som inte är kopplade till målen – om man bedömer att det finns sådana – lätt kunna raderas från punkten i stället för att man måste ange tjänsterna på nytt.

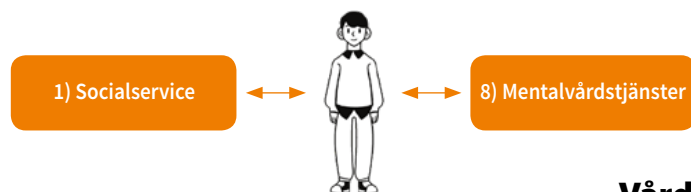
Erkki får **socialservice** (tjänst 1, tabell 6), eftersom man just nu håller på och utarbetar hans klientplan inom servicen för personer i arbetsför ålder. Därför skulle socialarbetaren kunna ange att man använder socialservice, närmare bestämt socialt arbete, för att främja Erkkis mål. Om socialarbetaren vore en socialhandledare skulle han eller hon kunna välja social handledning som socialservice i stället för socialt arbete. Denna anteckning (socialt arbete/social handledning) är också en teknisk förutsättning för att metoderna för socialt arbete som hör till AVAIN-indikatorn över huvud taget ska kunna dokumenteras (läs mer i kapitel 6.4). Om man planerade även annan **socialservice** för Erkki som stöd för uppnåendet av målen, skulle de finnas under [klassificeringen ”Socialservice”](#).

Under de tjänster som planeras för att uppnå Erkkis mål, alltså punkt 4, skulle man utöver socialservice (tjänst 1) kunna ange åtminstone **mentalvårdstjänster** (tjänst 8). Detta skulle man kunna göra eftersom man under en gemensam diskussion kom fram till att Erkki skulle ha nytta av mentalvårdstjänster. De tjänster som Erkki tillhandahålls och som hör till AVAIN-indikatorns datainnehåll sammanfattas i figur 6.

Tabell 6. Tjänster som ingår i AVAIN-indikatorn (24 st.)

Tjänster	
1 = Socialservice	13 = Polisverksamhet
2 = Organisations- och föreningsverksamhet	14 = Patient- och socialombudsmannens tjänster
3 = FPA:s tjänster	15 = Missbrukartjänster
4 = Kulturtjänster	16 = Brottspåföljdsmyndighetens tjänster
5 = Kommunens sysselsättnings-tjänster	17 = Tjänster som erbjuds av församlingen
6 = Motionstjänster	18 = Medlingstjänster
7 = Migrationsverkets tjänster	19 = Ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning
8 = Mentalvårdstjänster	20 = TE-tjänster
9 = Ungdomstjänster	21 = Utredning av arbetsförmågan
10 = Rättshjälp	22 = Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen
11 = Undervisning och utbildning	23 = Företagshälsovårdens tjänster
12 = Primärvårdstjänster	24 = Tjänster inom den specialiserade sjukvården
Totalt 24 tjänster (Därtill 99 = Annan service)	

ANVISNING: Anteckna i klientplanen vilka av AVAIN-indikatorns tjänster man planerar att använda för att uppnå målen.

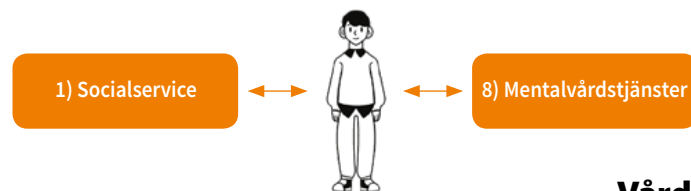
Vårdreformen
Framtidens
social- och hälsocentral

Figur 6. Tjänster i AVAIN-indikatorn som främjar uppnåendet av Exempel Erkkis mål

6.3.2 Bedömning av tjänsterna

I samband med utvärderingen av klientplanen bedöms också om de planerade tjänsterna eller den planerade tjänsten användes. Avsikten i framtiden är att tjänsterna som hör till AVAIN-indikatorn ska överföras som underlag från den föregående planen och genomförandet av dem bedöms under punkten ”Bedömning av tjänster”. I fältet antecknas huruvida tjänsten har använts med skalan 1) Ja och 2) Nej. Fältet lämnas tomt om det inte finns uppgifter om användningen av tjänsten. I Erkkis fall skulle man till exempel vid nästa möte konstatera att Erkki har fått tillgång till mentalvårdstjänster och då markera vid tjänst 8 att tjänsten har använts. Man skulle också anteckna att socialservice har använts (jfr anvisningen i figur 7).

ANVISNING: Ange för varje tjänst om tjänsten användes eller inte.

Vårdreformen
Framtidens
social- och hälsocentral

Figur 7. Bedömning av tjänster som hör till AVAIN-indikatorn i fallet Exempel Erkki

6.4 AVAIN-indikatorns komponent 4: Metoder

6.4.1 Metoder

Valet av metoder för det sociala arbetet sker i dialog med klienten och de nätnätverk som är kopplade till klientens situation. Metoderna för socialt arbete bygger på olika arbetsätt, verktyg och lösningar som de yrkesutbildade personerna inom socialvården använder med klienterna för att utreda, lokalisera och lösa sociala problem. Det finns olika mallar för att fastställa metoderna, men i den praktiska verksamheten kombinerar arbetstagarna olika funktioner med beaktande av klienternas situation, mål och bakgrund.⁸⁵ Även om det ofta är svårt att ”paketera” metoderna under ett visst namn, är det viktigt för bedömningen av effektiviteten att de metoder som används kan benämnas så exakt som möjligt i klientplanen.

I AVAIN-indikatorns metoddelen namnges totalt 32 metoder eller arbetsätt för socialt arbete, varav den yrkesutbildade personen inom det sociala området väljer den eller de som passar klienten bäst. Metoddelen i AVAIN-indikatorn innehåller följande sex delområden: (1) *Verksamhet som stärker resurserna och möjligheterna att klara sig*, (2) *Utbildning, arbete och funktionsförmåga*, (3) *Ekonomi, boende och intressebevakning*, (4) *Samarbete, planer och beslut*, (5) *Grupper och gemenskaper* samt (6) *Ansvar och skyldigheter*. Metoderna i dessa delområden beskrivs i tabell 7. Bilaga 6 innehåller noggrannare definitioner av AVAIN-indikatorns 32 metoder. De metoder i AVAIN-indikatorn som tas upp här och som används för att beskriva funktioner och interventioner som utförs inom det sociala arbetet och med vilka man strävar efter att uppnå målen för klientarbetet, finns i klientplanen under punkten ”Metoder och tjänster med vilka man strävar efter att uppnå målen” och dess underpunkt ”Metoder”. Bland metoderna för socialt arbete väljer man de som planeras att användas. Vid punkten ”Mer information om metoderna” kan man anteckna mer information om de valda metoderna i textform.

Att beakta vid dokumentation av metoderna för socialt arbete!

För att metoderna för socialt arbete över huvud taget ska kunna dokumenteras måste man i avsnittet ”Metoder och tjänster med vilka man strävar efter att uppnå målen” ha valt ”Socialservice” (tjänst 1) som tjänst vid punkten ”Tjänster”, och under den ”Socialt arbete” eller ”Social handledning” som socialservice. Dessa alternativ ska alltid vara valda om man vill dokumentera metoder för socialt arbete.

⁸⁵ Karjalainen m.fl., 2021.

Tabell 7. AVAIN-indikatorns metoder (32 st.) och deras fördelning mellan sex delområden.

1. Verksamhet som stärker resurserna och möjligheterna att klara sig
1) Arbete som stärker klientens resurser 2) Stöd av klientens delaktighet 3) Öka klientens kunskap om samhället 4) Stöd för att komma ur beroenden 5) Stöd för den psykiska hälsan 6) Söka en stödperson för klienten
2. Utbildning, arbete och funktionsförmåga
7) Stöd till klienten vid ansökan till utbildning 8) Stöd till klienten vid arbetsplatssökning 9) Stöd till klienten angående sysselsättningsalternativ och sysselsättningstjänster 10) Bedömning av klientens funktionsförmåga 11) Bedömning av klientens arbetsförmåga
3. Ekonomi, boende och intressebevakning
12) Utredning av klientens ekonomiska situation 13) Boendesocialt arbete 14) Utredningar som anknyter till klientens intressebevakning
4. Samarbete, planer och beslut
15) Göra upp en sektorsövergripande plan för klienten 16) Göra upp en annan plan för klienten 17) Rådgivning och utredning om grundläggande utkomststöd 18) Förebyggande utkomststöd 19) Kompletterande utkomststöd 20) Annat beslut för klienten 21) Vara med när klienten utträttar ärenden 22) Nätverksarbete eller konsultation 23) Rådgivning eller utredning om tjänster 24) Servicehandledning
5. Grupper och gemenskaper
25) Socialt arbete i gruppform 26) Tjänster med låg tröskel 27) Stöd till klientens familj 28) Ambulerande eller uppsökande arbete 29) Samhällsarbete
6. Ansvar och skyldigheter
30) Ställa upp villkor för klienten 31) Klientens ansvar för skötsel av ärenden 32) Eliminera våld eller hot om våld
Totalt 32 metoder

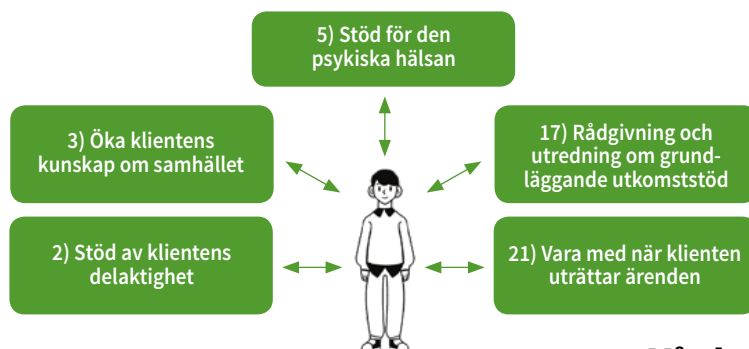
1. Delområdet *Verksamhet som stärker resurserna och möjligheterna att klara sig* omfattar olika metoder som fokuserar på klientens resurser och på att stärka dem. Till detta första delområde räknas till exempel **Stöd av klientens delaktighet** (metod 2). Med denna metod stödjer och främjar en yrkesutbildad person inom socialvården klienten att söka och ansluta sig till nätverk, gemenskaper eller hobbyverksamhet samt stödjer och främjar klientens möjligheter att påverka i ärenden som berör klienten själv och det omgivande samhället. Denna metod skulle mycket väl kunna anges som den metod för socialt arbete som använts i Erkkis situation, eftersom socialarbetaren uppmuntrar Erkki att ansluta sig till nätverk som är viktiga för honom (hans syster). Därför markerar socialarbetaren **Stöd av klientens delaktighet** bland de metoder som används. I Exempel Erkkis fall skulle även **Öka klientens kunskap om samhället** (metod 3) kunna anges som metod, eftersom socialarbetaren och Erkki diskuterar servicesystemets luckor. Också **Stöd för den psykiska hälsan** (metod 5) skulle kunna markeras som en metod som används, då socialarbetaren uppmuntrar Erkki att söka hjälp och söker efter lämpliga vård- eller rehabiliteringsformer som kan stödja hans psykiska hälsa.
2. *Utbildning, arbete och funktionsförmåga*. Metoder som räknas till det andra delområdet är till exempel **Bedömning av klientens funktionsförmåga** (metod 10) och **Bedömning av klientens arbetsförmåga** (metod 11). Hit hör också **Stöd till klienten vid ansökan till utbildning** (metod 7) eller **arbetsplatsökning** (metod 8). Delområdet inkluderar dessutom **Stöd till klienten angående sysselsättningsalternativ och sysselsättningstjänster** (metod 9), vilket innebär att en yrkesutbildad person inom socialvården ger klienten stöd, råd och handledning när det gäller sysselsättningsalternativ och sysselsättningstjänster (till exempel arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, lönesubvention, arbetspraktik, vikariat för alterneringsledig).
3. *Ekonomi, boende och intressebevakning*. AVAIN-indikatorns tredje delområde för metoder är ekonomi, boende och intressebevakning. Hit hör till exempel **Utredning av klientens ekonomiska situation** (metod 12), vilket innebär att en yrkesutbildad person inom socialvården och klienten utreder klientens inkomster, utgifter, förmögenhet och skulder och/eller om klienten behöver omedelbar materiell hjälp, såsom mat eller kläder. Även **Bostadssocialt arbete** (metod 13) tillhör detta delområde. Bostadssocialt arbete kan innebära till exempel att en yrkesutbildad person inom socialvården och klienten försöker trygga klientens boende genom att svara på klientens psykosociala problem eller beteendeproblem som äventyrar boendet.
4. *Samarbete, planer och beslut*. I detta delområde ingår till exempel **Göra upp en sektorsövergripande plan för klienten** (metod 15), **Förebyggande utkomststöd** (metod 18), **Kompletterande utkomststöd** (metod 19) och **Vara med när klienten uträttar ärenden** (metod 21). Till metoderna hör också **Rådgivning och utredning om grundläggande utkomststöd** (metod 17), som innebär att en yrkesutbildad person inom socialvården utför arbete relaterat till grundläggande utkomststöd (till exempel rådgivning, utredning eller hjälp med ansökningar och bilagor), med undantag för beslut och utbetalningar. Om en yrkesutbildad person inom socialvården hjälper till även med annat än ansökan om utkomststöd kan man dessutom ange **Vara med när klienten uträttar ärenden** (metod 21) som

metod. I Exempel Erkkis situation skulle man kunna ange båda dessa metoder, eftersom socialarbetaren hjälper Erkki med ärenden både hos FPA som beviljar grundläggande utkomststöd och hos sysselsättningstjänsterna i och med att Erkkis arbetslöshetsförmån har dragits in och utkomststödet grunddel ska sänkas.

5. *Grupper och gemenskaper.* Det femte delområdet innehåller olika metoder som rör samarbete, nätverk och sociala relationer. Till delområdet hör till exempel **Nätverksarbete eller konsultation** (metod 22), vilket innebär att en yrkesutbildad person inom socialvården arbetar med klientens egna sociala nätverk eller med servicesystemets och samhällets nätverk. Nätverksarbetet kan inkludera till exempel användning av myndighetsnätverk, rapportering till andra myndigheter om klientens stödbehov, konsultation med en annan myndighet/yrkesutbildad person eller kartläggning av klientens sociala nätverk. Även till exempel **Tjänster med låg tröskel** (metod 26), såsom hänvisning eller uppmuntran till en invånarstuga, organisationers eller föreningars mötesplatser eller kamratstödsverksamhet, hör till detta delområde för metoder.
6. *Ansvar och skyldigheter.* Det sista delområdet för metoder innehåller tre metoder. Dessa är **Ställa upp villkor för klienten** (metod 30), **Klientens ansvar för skötsel av ärenden** (metod 31) och **Eliminera våld eller hot om våld** (metod 32). Att ställa upp villkor kan till exempel innebära att en yrkesutbildad person inom socialvården diskuterar med klienten om de villkor som klienten måste uppfylla. Villkoren kan exempelvis gälla barnskyddsåtgärder, såsom övervakade byten av barnet eller stöttade eller övervakade umgängestillfällen med barnet. Klientens ansvar för skötsel av ärenden kan i sin tur betyda till exempel att en yrkesutbildad person inom socialvården och klienten tillsammans kommer överens om uppgifter som främjar klientens mål, som betalningen av räkningar och hyra, eller att genomföra saker som främjar det egna välbefinnandet och även följer upp hur klienten klarar av dem. Eliminera våld eller hot om våld kan innebära till exempel att en yrkesutbildad person inom socialvården tar upp eventuellt familjevåld med klienten, eller stödjer klienten att frigöra sig från skadliga relationer, till exempel sådana som innehåller fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld.

De metoder för socialt arbete som använts för att stödja Exempel Erkki hänför sig till verksamhet som stärker resurserna och möjligheterna att klara sig (delområde 1) och myndighetssamarbete, planer och beslut (delområde 4). Metoderna som använts beskrivs i figur 8.

ANVISNING: Anteckna i klientplanen vilka metoder för socialt arbete man planerar att använda.

Vårdreformen
Framtidens
social- och hälsocentral

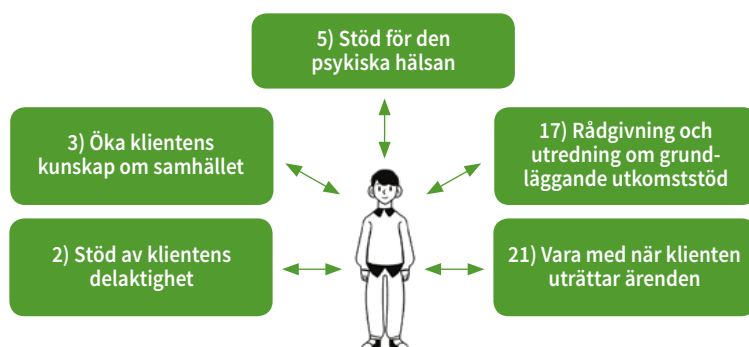
Figur 8. Metoder för socialt arbete som främjar uppnåendet av Exempel Erkkis mål

6.4.2 Bedömning av metoderna

Som vi minns från tidigare kapitel görs utvärderingen av klientplanen (a) när man har kommit överens om det i klientplanen, (b) om det inte finns någon överenskommelse om exakt tidpunkt gör klienten och arbetstagaren utvärderingen när det enligt deras bedömning är befogat eller (c) när klientrelationen upphör. Tidigare dokumenterade metoder och användningen av dem bedöms i avsnittet ”Bedömning av metoder” i klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder. Arbetstagaren och klienten tänker tillsammans igenom i vilken grad de valda metoderna användes. För varje tidigare dokumenterad metod bedömer man om den planerade metoden användes eller inte med skalan ja/nej/inga uppgifter.

I avsnittet bedömning av metoder kan man också anteckna metoder som har tagits i bruk efter upprättandet av den föregående planen, även om de inte har antecknats i den föregående planen. I klientplanen finns också fältet ”Beskrivning av bruket av metoden”, där man närmare kan beskriva och bedöma användningen av respektive metod. Bedömningen av metoderna som använts i Exempel Erkkis fall illustreras i figur 9.

ANVISNING: Ange om metoden användes eller inte med skalan 1) nej, 2) ja, 3) inga uppgifter.

Vårdreformen
Framtidens
social- och hälsocentral

Figur 9. Bedömning av metoder som främjar uppnåendet av Exempel Erkkis mål

7.

Utmaningar med AVAIN-integrationen i det dagliga sociala arbetet och god praxis för hur de kan lösas

Även om användningen av AVAIN-indikatorn bevisligen innebär många fördelar, har den också sina utmaningar. En viktig aspekt är att AVAIN-indikatorn har ansetts vara för omfattande och för jobbig att fylla i.⁸⁶ Dessutom har det faktum att utvärderingen är separerad från övriga dokumentationssystem inom det sociala arbetet upplevts som krånglig. Därför vore det bra om indikatorn som används i klientsituationer kan kopplas direkt till andra system som innehåller klientuppgifter.⁸⁷ Som ett resultat av en lång process har vi snart en lösning på detta problem när AVAIN-datinnehållet integreras i klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder. Då är AVAIN-datinnehållet en del av klienthandlingarna som följer socialvårdslagen, vilket samtidigt innebär att AVAIN-indikatorn och klientplanen fylls i med hjälp av samma handling.

I klientplanen för personer i arbetsför ålder utgör AVAIN-indikatorns datainnehåll onekligen en omfattande helhet. Vid dokumentationen bör man fokusera på de mål, situationsfaktorer, metoder och tjänster som för tillfället är de mest centrala eller de viktigaste i klientens situation. Det ska också understrykas att formbunden och strukturerad dokumentation aldrig utesluter behovet av ett professionellt omdöme i klientarbetet eller när man dokumenterar klientuppgifter. Den yrkesutbildade personen överväger vilka uppgifter som ska dokumenteras och beslutar vilken information som är nödvändig och tillräcklig att dokumentera i olika klientsituationer.⁸⁸

⁸⁶ Kivipelto m.fl., 2013, 39.

⁸⁷ Kivipelto m.fl., 2013, 39.

⁸⁸ THL, 2021j.

När man fyller i klientplanen är det viktigt att komma ihåg att man bör fokusera på att dokumentera de delar där det finns något att fylla i. Ett bra rättesnöre är till exempel att först gå igenom på rubriknivå med klienten vilka delområden/områden man bör fokusera på. Sedan kan man tillsammans fylla i de aktuella punkterna, och om det blir tid över kan man om man så vill fundera över andra punkter. Man kan till exempel göra en kort sammanfattning i textfältet av det övriga som diskuteras.

Som utgångspunkt ska klientplanen och utvärderingen fyllas i tillsammans med klienten, precis som man har gått tillväga inom det sociala arbetet även tidigare. Ifyllandet av en klientplan med AVAIN-datainnehåll ingår i socialvårdens professionella praxis. Det är inte förnuftigt att gå igenom hela klientplansblanketten med klienten, utan man bör försöka lägga upp klientarbetet så att man frågar klienten om klientens mål och vilka situationsfaktorer som påverkar dem, och så att man även diskuterar valet av tjänster och metoder som främjar uppnåendet av målen. Framför allt i början är det bra att skriva ut indikatorn eller skicka den till klienten, så att klienten kan ta del av frågorna i förväg om han eller hon så vill. En version som lämpar sig för klienter finns som bilaga 7 till denna handbok. Klienten kan fundera över olika punkter och kanske markera de mål, situationsfaktorer, metoder och tjänster som berör klienten själv utifrån förmåga och intresse. Om det inte är möjligt att göra detta i förväg kan man ge klienten en utskrift vid mötestillfället.

Åtminstone till en början kan man fylla i klientplanen även utan klienten så länge man har diskuterat frågorna med klienten, det vill säga man har gått igenom målen, metoderna, situationsfaktorerna och tjänsterna tillsammans med klienten och klienten har godkänt dem. Ibland kan klienten och arbetstagaren ha olika åsikter om vissa saker, till exempel målen. Då kan man återigen ha det professionella omdömet som ett rättesnöre, som man följer även i övrigt inom det sociala arbetet. Om man inte genast kommer fram till en gemensam ståndpunkt, kan man återkomma till fråga senare. Om klienten och arbetstagaren är inne på olika linjer kan de avvikande åsikterna antecknas även i klientplanen. Klientplanen kan kompletteras ända tills planen anses vara färdig och klienthandlingen arkiveras. Det kan hända att klienten är oförmögen eller ovillig att specificera sina mål. I sådana fall är det den yrkesutbildade personens uppgift att hjälpa klienten att se den faktiska situationen och vilka mål som skulle kunna driva saker framåt för klienten.

Tid och övning är faktorer som torde underlätta problemet med att indikatorn är jobbig att fylla i. Ju mer man använder indikatorn, desto enklare blir det att fylla i den med tiden. Samtidigt får man erfarenhet av vilket som är det bästa sättet att använda indikatorn på i en viss typ av situation, till exempel vilka färdigheter som krävs för att fylla i den ensam eller gemensamt. Ett problem som upplevs som förargligt i utvärderingsfasen kan vara att det inte tycks ske några framsteg med klientens mål. De yrkesutbildade inom det sociala arbetet vet att förändringar ofta sker långsamt och med tiden. Det lönar sig att betona de positiva förändringarna för klienten. Det viktigaste är att klienten behåller eller ökar tron på sin egen förmåga.

Ett problem kan vara indikatorns begränsningar. Det kommer alltid situationer som inte kan kopplas till den begränsade mängden mål, situationsfaktorer, metoder eller tjänster på ett förnuftigt sätt. Ibland kan det vara mycket svårt att klassificera klientens situation i de kategorier för AVAIN-indikatorn som presenteras i den här handboken. Det kan bero på att klientens situation är komplex och/eller att problemen i den verkliga världen sällan motsvarar de konstgjorda kategorierna ens i omfattande indikatorer. Då är det bäst att acceptera indikatorns begränsningar och dokumentera något som åtminstone är i rätt riktning.

Sammanställning av lösningar

- Genom att integrera AVAIN-indikatorn i de handlingar som används även i övrigt försöker man göra det enklare att använda indikatorn som en del av det dagliga systematiska sociala arbetet.
- Man kan fokusera på de frågor som är viktigast för klienten när man utarbetar klientplanen och utvärderar den. Klientplanen ska fyllas i till tillämpliga delar.
- Var inte rädd! Kom ihåg att det inte finns rätt eller fel lösningar. Du kan också fylla i blanketten preliminärt och återkomma senare för att precisera den.
- Gör situationsspecifika överväganden vid dokumentationen. Blanketten kan fyllas i tillsammans, separat eller helt utanför mötet beroende på klientens färdigheter, situationen eller hur brådskande den egna arbetssituationen är. Alla sätt har sina fördelar.
- Öva. Övning ger som bekant färdighet!
- Ta del lugnt. AVAIN är ett verktyg som är tänkt som ett stöd för normalt klientarbete tillsammans med ett professionellt omdöme och beaktande av klientens individuella behov.
- Det lönar sig att betona positiva förändringar. Det viktigaste är att klienten behåller eller ökar tron på sin egen förmåga.
- I definitionerna av AVAIN-datinnehållet (bilaga 4–6 i den här handboken) finns det goda praktiska tillämpningar som exemplifierar vad respektive AVAIN-datinnehåll kan betyda.
- Acceptera indikatorns begränsade kapacitet att fånga klienternas komplexa livssituationer och nöj dig med alternativ som är tillräckligt bra. Ge dessutom respons på AVAIN-datinnehållet och de klienthandlingsstrukturer som rör AVAIN-indikatorn [här](#).
- Kom ihåg att avsluta klientrelationen korrekt, så att sekundär användning av informationen och bedömning av effektiviteten möjliggörs.

Faktaruta 7. Tips för AVAIN-dokumentation

8.

Sekundär användning av forskningsdata genererade med AVAIN-datinnehåll som en del av bedömningen av socialvårdens effektivitet

Det sociala arbetet syftar till att stödja och förbättra välfärden särskilt för individer, familjer och grupper i en svagare ställning, öka balansen och säkerheten mellan gemenskaper samt främja rättvisa och jämlikhet i samhället.⁸⁹ Bevis på att det sociala arbetet lyckats ge effekt kan till exempel vara att klientens livskompetens ökar, att klienten hittar en väg som leder till sysselsättning eller att välbefinnandet i en gemenskap förbättras.⁹⁰ Hittills har dock forskningen om hur det sociala arbetet lyckats med sin uppgift varit knapp.

En yrkesutbildad person inom socialvården ska genom att samarbeta med andra yrkesutbildade kunna identifiera vilka arbetsmetoder som är effektiva och vilken typ av stöd och hjälp de olika klientgrupperna behöver. Beslutsfattarna ansvarar i sin tur för att skapa förutsättningar för en fungerande informationsproduktion och för att informationen går att använda.⁹¹

Det är också viktigt att producera information om välfärden i området. Detta är också vad man strävar efter i pilotprojektet med klientplaner för personer i arbetsför ålder, där målet är att insamlingen av information om effektiviteten integreras som en permanent del i områdenas egen verksamhet när projektet har avslutats. I socialvårdslagen (1301/2014) kopplas produktionen av information även till skyldigheten att utföra strukturellt socialt arbete:

⁸⁹ Saikkonen m.fl., 2015, 13.

⁹⁰ Saikkonen m.fl., 2015, 54.

⁹¹ Kivipelto & Blomgren, 2014, 239.

”7 §

Strukturellt socialt arbete

Genom strukturellt socialt arbete ska information om social välfärd och sociala problem förmedlas och sakkunskapen inom socialvården utnyttjas för att främja välfärd och hälsa.

Strukturellt socialt arbete omfattar

1. produktion av information som bygger på klientarbetet inom socialvården och som gäller klienternas behov och behovens samhälleliga kopplingar samt verkningarna av den socialservice och den övriga socialvård som möter behoven,
2. målinriktade åtgärder och åtgärdsförslag för att förebygga och rätta till sociala problem samt för att utveckla kommuninvånarnas boende- och närmiljöer,
3. införlivande av sakkunskapen inom socialvården i de andra kommunala sektorernas planering samt samarbete med privata serviceproducenter och organisationer genom utveckling av det lokala sociala arbetet samt det övriga utbudet av service och stöd.”

Faktaruta 8. Det strukturella sociala arbetets skyldigheter i socialvårdslagen⁹²

⁹² Socialvårdslagen 2014.

Bedömningen av effektiviteten hjälper till att belysa saker som vi vet har betydelse för klienternas mål. Bedömningen av effektiviteten synliggör på ett konkret sätt det sociala arbetet och dess mål och metoder för klienten och arbetstagaren, men också för andra aktörer, såsom arbetsplatsen och samarbetspartners.⁹³ Genom att dokumentera uppgifter får vi fram huruvida det sociala arbetet främjar välfärden och gemenskapernas balans och säkerhet, och om så är fallet, vilka de främjande faktorerna är.

Om klientuppgifter systematiskt dokumenteras i klientdatasystemet är det möjligt att identifiera faktorer som främjar och förhindrar det sociala arbetets effektivitet. Användningen av klienthandlingar inom socialvården gör det enklare att sammanställa informationen om effektiviteten, om man till största del dokumenterar uppgifterna formbundet i handlingarna (numeriskt eller genom att välja mellan färdiga alternativ).

Dokumentationen har en konkret inverkan genom att informationen om effektiviteten kan vidarebefordras till serviceplaneringen, resursallokeringen och det politiska beslutsfattandet. AVAIN-indikatorn har utvecklats just för detta ändamål. Till slut har systematisk insamling av utvärderingsdata och effektivitetsindikatorer blivit en del av klientdatasystemet och de klienthandlingar som avses i socialvårdslagen.⁹⁴

---

93 Karjalainen m.fl., 2021, 26.

94 Saikkonen m.fl., 2015, 54.

9. Källor

- Blom, B. & Morén, S. (2015) Teori för socialt arbete. Lund: Studentlitteratur.
- Hallikainen, M. (2019) Palvelutarpeen arviointi aikuissosiaalityössä. I: Zechner, M. (red.) Näkökulmia palvelutarpeen arviointiin. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 144. Seinäjoki.
- Karjalainen, P. & Kivipelto, M. & Liukko, E. & Muurinen, H. (2021) Osallisuutta ja toimintakykyä vahvistava aikuissosiaalityö: opas ammattilaisille. OHJAUS 1/2021. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-648-0> [Hämtad 2.2.2022]
- Kivipelto, M. (red.) (2020) Osallistavaa aikuissosiaalityötä. Osallistavan sosiaaliturvan kuntakokeilun tulokset. Raportti 7/2020. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kivipelto, M., Blomgren, S., Karjalainen, P. och Saikkonen, P. (2013) Vaikuttavaa aikuissosiaalityötä – arviointimalleista mittareihin: Tutkimus- ja kehittämishankkeen loppuraportti. Raportti 8/2013. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Kivipelto, M. & Saikkonen, P. (2013) Tiedon tuotanto ja vaikuttavuustieto sosiaalityössä. Yhteiskuntapolitiikka, 78 (3), 313–321.
- Kivipelto, M. & Blomgren, S. (2014) AVAIN-mittarin soveltuvuus toimeentulotuen vaikuttavuuden arvioinnissa – mittarin testaus Seinäjoen sosiaalivirastossa. Hallinnon tutkimus 33 (3), 225–242.
- Kivipelto, M. & Koponen, E. (2021) Osallistavan sosiaaliturvan mallin vaikuttavuus. I: Matthies, A.-L., Svenlin, A.-R. & Turtiainen, K. (red.) Aikuissosiaalityö. Tieto, käytäntö ja vaikuttavuus. Helsinki: Gaudeamus, 233–249.
- Lag om klienthandlingar inom socialvården (254/2015). Helsingfors: Riksdagen.
- Lag om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården (784/2021). Helsingfors: Riksdagen.
- Lag om ordnande av social- och hälsovård (612/2021). Helsingfors: Riksdagen.
- Lehmustoski, A., Suhonen, M., Häkälä, N., Taina J., Ailio, E. & Korhonen, K. (2021) Kanta-palvelujen käsikirja sosiaalihuollon toimijoille. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Versio 2.1.1. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/141164/Kanta-palvelujen%20käsikirja%20sosiaalihuollon%20toimijoille%20v2.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [Hämtad 2.2.2022]
- Pawson, R. & Tilley, N. (2004) Realistic Evaluation. London: Sage.
- Saikkonen, P., Blomgren, S., Karjalainen, P. och Kivipelto, M. (2015) Poistaako sosiaalityö huono-osaisuutta? Tutkimusjulkaisu 89. Helsinki: Kunnallisanalyyttinen tutkimuskeskus.
- Salonen, S. & Karjalainen, P. (2020) Kuopion kokeilu. I: Kivipelto, M. (red.) Osallistavaa aikuissosiaalityötä. Osallistavan sosiaaliturvan kuntakokeilun tulokset. Raportti 7/2020. Helsinki: Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, 47–60.
- Tillämpningsguide för socialvårdslagen (2017). Publikationer 8/2017. Helsingfors: Social- och hälsovårdsministeriet. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80392/08_17_Till%C3%A4mpningsguide%20f%C3%B6r%20socialv%C3%A5rdslagen.pdf [Hämtad 2.2.2022]
- Socialvårdslag (1301/2014) Helsingfors: Riksdagen.
- Sosmeta. Klientplan inom servicen för personer i arbetsför ålder. <https://sosmeta.thl.fi/> [Hämtad 2.2.2022]. Den senaste uppdateringen finns via följande länk: [https://sosmeta.thl.fi/>Handlingsstrukturer > Sök med handlingsstrukturens namn > Klientplan inom servicen för personer i arbetsför ålder](https://sosmeta.thl.fi/>Handlingsstrukturer>Sök%20med%20handlingsstrukturens%20namn%20>Klientplan%20inom%20servicen%20f%C3%B6r%20personer%20i%20arbetsf%C3%B6r%20%C3%A5lder).

- THL (2019a) Sosiaalialan tiedonhallinnan sanasto. Palveluihin, palveluprosesseihin ja asiakastietoihin liittyviä käsitteitä. Versio 5.0 – korjattu. https://thl.fi/documents/920442/2920708/sosiaalialan_tiedonhallinnan_sanasto_versio_5-0_korjattu.pdf [Hämtad 2.2.2022]
- THL (2019b). Sosiaali- ja terveystalouden luokitus. <https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/koodistopalvelu/mika-koodistopalvelu-on-/sosiaali-ja-terveydenhuollon-luokitukset/sosiaali-ja-terveyspalvelujen-luokitus> [Hämtad 2.2.2022]
- THL (2021a) Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus. <https://thl.fi/fi/web/sote-uudistus/tulevaisuuden-sosiaali-ja-terveyskeskus> [Hämtad 2.2.2022]
- THL (2021b) Sosiaalihuollon kehittämisohjelma. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosiaalihuollon-kehittamisohjelma> [Hämtad 2.2.2022]
- THL (2021c) Sosiaalihuollon kehittämisohjelma. Osallistavan sosiaalityön menetelmien pilotti. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosiaalihuollon-kehittamisohjelma/osallistavan-sosiaalityon-menetelmien-pilotti> [Hämtad 2.2.2022]
- THL (2021d) Sosiaalihuollon kehittämisohjelma. Rakenteellinen sosiaalityö. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosiaalihuollon-kehittamisohjelma/rakenteellisen-sosiaalityon-selvitys> [Hämtad 2.2.2022]
- THL (2021e) Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtaminen. Esimerkkejä rakenteellisesta sosiaalityöstä: <https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/hyvinvointijohtaminen/alueellinen-hyvinvointijohtaminen/esimerkkeja-rakenteellisesta-sosiaalityosta> [Hämtad 2.2.2022]
- THL (2021f) Sosiaalihuollon kehittämisohjelma. Sosiaalityö ja -ohjaus sote-keskuksessa. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosiaalihuollon-kehittamisohjelma/sosiaalityo-ja-ohjaus-sote-keskuksessa> [Hämtad 2.2.2022]
- THL (2021g) Sosiaalihuollon kehittämisohjelma. Työikäisten asiakassuunnitelman pilotti. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/sosiaalihuollon-kehittamisohjelma/tyoikaisten-asiakassuunnitelman-pilotti> [Hämtad 2.2.2022]
- THL (2021h) Määräys sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen rakenteista ja asiakirjoihin merkittävistä tiedoista (16.11.2021). Määräys 1/2021. https://thl.fi/documents/920442/2816495/THL_maarays_1_2021sosiaalihuollon_asiakasasiakirjoista_ja_niihin_merkittavista_tiedoista.pdf/f11f6fce-d7c5-9fff-7a92-d40460dbde80?t=1637222140211 [Hämtad 2.2.2022]
- THL (2021i) Serviceuppgifter och socialservice inom socialvården. <https://thl.fi/sv/web/informationshantering-inom-social-och-halsovarden/styrning-av-informationshanteringen/informationshantering-inom-socialvarden/funktionella-specifikationer-for-serviceproduktionen/serviceuppgifter-och-socialservice-inom-socialvarden> [Hämtad 2.2.2022]
- THL (2021j) Sosiaalihuollon kirjaamisohjeet. <https://thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/kirjaaminen/sosiaalihuollon-kirjaamisohjeet> [Hämtad 2.2.2022]
- Statsrådet (2021a) Statsminister Sanna Marins regeringsprogram. 3 Strategiska helheter. 3.6 Ett rättvist, jämlikt och inkluderande Finland. 3.6.1 Strukturen av social- och hälsovårdstjänsterna. <https://valtioneuvosto.fi/sv/marin/regeringen/regeringsprogrammet/strukturen-av-social-och-halsotjansterna> [Hämtad 2.2.2022]
- Statsrådet (2021b) Regeringens proposition om social- och hälsovårdsreformen och om lagstiftningen i samband med den godkändes i riksdagen. Soteuudistus.fi. <https://soteuudistus.fi/sv/-/1271139/regeringens-proposition-om-social-och-halsovardsreformen-och-om-lagstiftningen-i-samband-med-den-godkandes-i-riksdagen> [Hämtad 2.2.2022]
- Statsrådet (2021c) Soteuudistus.fi. Frågor och svar. <https://soteuudistus.fi/sv/fragor-och-svar> [Hämtad 2.2.2022]
- Zechner, M. & Hytti, T. (2019) Sosiaalisesta diagnosoinnista palvelutarpeen arviointiin. I: Zechner, M. (red.) Näkökulmia palvelutarpeen arviointiin. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja B. Raportteja ja selvityksiä 144. Seinäjoki.
- Zumbo, B. D. & Chan, E.K.H. (2014) Setting the Stage for Validity and Validation in Social, Behavioral, and Health Sciences. I: Zumbo, B. D. & Chan, E.K.H. (red.) Validity and Validation in Social, Behavioral, and Health Sciences. Social Indicators Research Series 54. New York: Springer, 1–6.

10. Bilagor

BILAGA 1 **Abilita deltar i pilotprojektet TASSU**

Systemleverantören Abilita har deltagit i pilotprojektet TASSU tillsammans med Seinäjoki. Från Seinäjoki deltog personal från mentalvårdstjänsterna inom det sociala arbetet för vuxna. I augusti fick personalen i Seinäjoki en tilläggsutbildning om dokumentationen av handlingar.

Vi diskuterade AVAIN-indikatorn, dess användning och vilken typ av statistik man ville ha från uppgifterna. Abilitas roll i pilotprojektet har varit att göra det möjligt för klienterna att använda de senaste handlingsstrukturerna.

Abilita har ett gränssnitt som man kan använda för att importera handlingsstrukturer direkt från Sosmeta till klientdatasystemet. Denna egenskap har gjort det möjligt att snabbt uppdatera handlingsstrukturerna för klienterna.

På sommaren, den 24 juni 2021, hade de senaste uppdateringarna av handlingsstrukturerna som är aktuella i pilotprojektet publicerats i Sosmeta. Den senaste versionen av klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder skickades till klienterna den 27 augusti 2021. Abilita testar och skapar mallar för handlingsstrukturerna innan de skickas till klienterna.

Detta arbetssätt minimerar felrägen när klienten använde handlingsstrukturerna.

Abilita hämtar Sosmetas handlingsstrukturer enligt klienternas önskemål och användningsbehov. När en handling har uppdaterats i Sosmeta hämtas alltid den senaste versionen så att klienterna kan använda den.

Abilita kommer att utveckla ett rapporteringsverktyg för AVAIN-indikatorn när man har kommit överens med THL om vilka uppgifter man vill ha ut från AVAIN-indikatorn.

Klienterna har anvisats att kontakta Abilita om de upptäcker andra problem än sådana som gäller handlingens innehåll. Det kan till exempel handla om problem med att söka information, visa information, skriva ut handlingar eller andra tekniska omständigheter.

Oy Abilita Ab

Paul Hallvars gata 1 68600 JAKOBSTAD

Växel 010 289 4440

E-postadresserna är i formatet fornamn.efternamn@abilita.fi

BILAGA 2

CGI:s OMNI360 Sosiaalipalvelut som hjälp vid bedömningen av socialvårdens effektivitet

CGI deltar i pilotprojekt 1 inom utvecklingsprogrammet för socialvården. Där testas socialvårdens handlingsstrukturer för klientplanen för personer i arbetsför ålder och den nationellt enhetliga bedömningen av effektiviteten och ibrukttagandet av den.

Handlingar för personer i arbetsför ålder som innehåller AVAIN-datinnehåll ingår i den andra versionen av Pro Consona OMNI360 Sosiaalipalvelut och blir tillgängliga för CGI:s kunder under 2022. För att få tillgång till handlingarna måste man beställa den andra versionen av Pro Consona OMNI360 Sosiaalipalvelut.

CGI ordnar en halv dags utbildning för alla som tar i bruk den andra versionen av Pro Consona OMNI360 Sosiaalipalvelut.Handledning i hur handlingarna används sker i organisationernas enheter. Man kan lämna respons på AVAIN-indikatorn och handlingarnas struktur på följande adress: <https://sosmeta.thl.fi/feedback>.

Om man behöver med rådgivning om informationssystemet eller om det uppstår problem hjälper användarstödet till på adressen tuki.sosiaalipalvelut.fi@cgi.com eller telefon 010302 1859.

CGI:s lösning på utmaningarna i fältarbetet inom det sociala området heter SOMA, en webbaserad applikation optimerad för mobilanvändning. SOMA kan skalas till terminaler av olika storlek och kommunicerar i realtid med back end-systemet Pro Consona OMNI360.

När man har beställt andra versionen av Pro Consona OMNI360 Sosiaalipalvelut finns handlingar som innehåller AVAIN-datinnehåll även tillgängliga i SOMA. Man måste dock göra en separat beställning av SOMA för att kunna börja använda applikationen.

Public
© 2021 CGI Inc.

BILAGA 3

TietoEVERY stödjer bedömning av effektiviteten inom socialvården

Systemet Effica Sosiaalihuolto

TietoEVERY implementerade THL:s AVAIN-indikator i systemet Effica Sosiaalihuolto redan 2016. AVAIN-indikatorn finns som en separat blankett i Effica. Efter 2016 har man gjort en del ändringar i den ursprungliga lösningen. Numera inkluderar lösningen bland annat funktioner för att följa upp bedömningarna och hämta uppgifter som sparats med indikatorn.

Dokumentation

Användaren kan skapa en klientplanshandling i Effica Sosiaalihuolto för klienten och anteckna klientens mål, situationsfaktorer, metoder och arbetssätt i handlingen. Under olika informationshelheter hittar man till exempel mål för olika livsområden.

Utvärdering av planen

När man utvärderar planen för samma klient hämtar systemet automatiskt datainnehållet som valts i planen till handlingen för utvärdering av planen. Om man så vill kan man också utvärdera andra saker än de som är valda i planen.

Sammandrag av utvärderingarna

Utvärderingarna av en plan kan följas upp samlat. Sammanställningen av utvärderingarna visar datainnehållet som valts i klientens plan och de utvärderingar som dokumenterats i utvärderingshandlingarna. Den information som är vald antingen i klientplanen eller utvärderingarna av den visas i sammandraget.

Dataurval

Om man vill göra en närmare analys av de plan- och utvärderingshandlingar som sparats i systemet kan man dessutom göra ett dataurval på dem.

Med systemet Lifecare Sosiaalihuolto mot AVAIN-integration

Som ett resultat av mer än tio års utvecklingsarbete har AVAIN-indikatorns datainnehåll integrerats i klientplanen inom servicen för personer i arbetsför ålder. Handlingarna har implementerats i TietoEVERYs system Lifecare Sosiaalihuolto i enlighet med de handlingsmallar som för närvarande finns tillgängliga. Päijät-Häme välfärdssamkommun kommer att inleda pilotanvändningen av Lifecare Sosiaalihuolto i början av 2022 och under samma år kommer lösningen att kunna tas i bruk även av andra organisationer.

Det är enkelt att lägga till återkommande datakomponenter, till exempel AVAIN-indikatorns mål, i Lifecare-handlingarna. Dessutom innehåller handlingarna Sosmetas anvisningar för de olika fälten. I handlingens utskriftsformat visas dock bara de uppgifter som har antecknats i handlingen. Utvecklingen av Lifecare och AVAIN-indikatorn fortsätter under pilotprojektet och till exempel dataurval och lösningar för hur informationen kan användas designas när de färdiga versionerna av handlingarna publiceras.

TietoEVERYs kontaktperson: Mikko Kaidesoja, Product Owner
mikko.kaidesoja@tietoevry.com
Telefon: 040 7781 821

BILAGA 4

Definitioner av målen

1.	Vardagliga färdigheter	Målet är att klienten ska klara av sina dagliga sysslor eller att klienten ska förbättra eller bibehålla sina vardagliga färdigheter, till exempel laga mat, städa, tvätta kläder, gå till butiken eller sköta sin personliga hygien.
2.	Ansvara för skötseln av egna ärenden	Målet är att klientens ansvar för egna ärenden förbättras eller bibehålls, till exempel att följa uppgjorda planer, komma i tid till överenskomna möten, se till att räkningar betalas och att nödvändiga ansökningar fylls i.
3.	Dygnsrytm	Målet är att klienten har en lämplig rytm för sömn och vaken tid.
4.	Syn på framtiden	Målet är att klienten ska uppleva att han eller hon kan påverka sitt eget liv.
5.	Självkänsla	Målet är att klienten har en positiv känsla eller uppfattning om sig själv. Målet kan också vara att klienten vågar vara sig själv mer och uttrycka sig själv fri från andras förväntningar eller de omgivande normerna.
6.	Hitta sina egna styrkor	Målet är att klienten ska kunna identifiera och dra nytta av sina egna styrkor.
7.	Lösningar och alternativ	Målet är att klienten ska bli medveten om vilka orsaker som lett till den egna situationen och fundera över lösningar på dem.
8.	Fritidsintressen och färdigheter	Målet är att klienten deltar i hobbyverksamhet eller andra fritidsaktiviteter som passar klienten eller lär sig färdigheter som känns meningsfulla eller är nyttiga.
9.	Frivillig- eller organisationsverksamhet eller verksamhet med låg tröskel	Målet är att klienten deltar i frivillig- eller organisationsverksamhet, verksamhet med låg tröskel eller medborgarinflytande.
10.	Känna delaktighet	Målet är att klienten upplever att han eller hon tillhör någon gemenskap och har möjlighet att delta i och påverka ärenden som rör klienten själv och samhällsverksamheten.
11.	Integration	Målet är att klienten upplever att han eller hon är en fullvärdig samhällsmedborgare, som i det nya landet har behövliga kunskaper och färdigheter (inklusive språkkunskaper).
12.	Kännedom om rätten till tjänster och förmåner	Målet är att klienten ska få tillräcklig kännedom om sina rättigheter till nödvändiga tjänster och förmåner.
13.	Förståelse för samhälleliga orsaker bakom problemen	Målet är att klienten ska få tillräcklig förståelse för hur samhälleliga faktorer (till exempel dåligt sysselsättningsläge) påverkar klientens livssituation negativt eller positivt.
14.	Personliga relationer	Målet är att klienten får stöd genom personliga relationer till närstående och vänner.
15.	Social förmåga	Målet är att klientens interaktionsförmåga, mod eller andra förmågor att möta människor förbättras.
16.	Att orka vara förälder	Målet är att klienten har tillräckliga resurser och färdigheter att fungera som förälder och fostrare och att klienten får tillräckligt med stöd och hjälp för att orka vara förälder.

17.	Minska asocialt beteende	Målet är att klienten ska vara medveten om sitt eget asociala beteende eller vilja ändra på sitt asociala beteende, såsom isolering, aggressivitet eller brottslighet.
18.	Att klara av oro som beror på en närstående	Målet är att klara av oro som beror på en eller flera närstående, bli av med oron eller minska den.
19.	Frigöra sig från våldshot	Målet är att klienten ska kunna frigöra sig från skadliga personliga relationer, såsom personliga relationer där fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld ingår.
20.	Arbetsförmåga	Målet är att få aktuell och realistisk information om klientens arbetsförmåga eller att klientens arbetsförmåga motsvarar kraven för det arbete som eftersträvas.
21.	Planera yrkeskarriär	Målet är att klienten ska kunna planera sin egen framtid i arbetslivet.
22.	Digital kompetens	Målet är att klienten har tillräckliga digitala kunskaper.
23.	Sysselsättningsfrämjande verksamhet	Målet är att klienten deltar i verksamhet som främjar sysselsättning eller möjligheten att få ett jobb med arbetsavtal, till exempel arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, löne-subventionerat arbete, arbetspraktik eller arbetsprövning.
24.	Sysselsättning	Målet är att klienten aktivt söker arbete och får en arbetsplats.
25.	Få en utbildnings- eller studieplats	Målet är att klienten får en utbildnings- eller studieplats.
26.	Gå framåt i studierna	Målet är att klientens studier går framåt.
27.	Kontroll över ekonomin	Målet är att klienten kan balansera utgifter och inkomster under hela månaden.
28.	Utkomst	Målet är att klienten eller familjen har tillräckliga ekonomiska resurser.
29.	Skuldutredning och skuldarrangemang	Målet är att utreda klientens skuldärende eller göra upp eller genomföra en avbetalningsplan.
30.	Få en bostad	Målet är att hitta en lämplig bostad eller lämplig stödform, stödboende eller serviceboende.
31.	Sköta betalning av hyra	Målet är att klientens hyra betalas regelbundet.
32.	Behålla bostaden	Målet är att boendet fungerar och att klienten lyckas behålla sin bostad.
33.	Lindra fysisk sjukdom eller funktionsnedsättning	Målet är att lindra de begränsningar som orsakas av klientens fysiska sjukdom eller nedsatta funktionsförmåga eller att klienten får tillräckligt med stöd för att kunna leva med de begränsningar som orsakas av fysisk sjukdom eller nedsatt funktionsförmåga. Målet kan också vara att man har ställt korrekta diagnoser på den fysiska sjukdomen eller nedsatta funktionsförmågan och sett till att klienten har den vård- eller rehabiliteringsrelation som behövs.

34.	Lindra neuropsykiatriska eller kognitiva svårigheter	Målet är att lindra de begränsningar som orsakas av klientens neuropsykiatriska eller kognitiva problem eller störningar (till exempel läs- eller inlärningssvårigheter, ADD och ADHD) eller att klienten får tillräckligt med stöd för att kunna leva med dessa begränsningar. Målet kan också vara att man har ställt korrekta diagnoser på de neuropsykiatriska eller kognitiva problemen eller störningarna och sett till att klienten har den vård- eller rehabiliteringsrelation som behövs.
35.	Lindra svårigheter orsakade av lindrig intellektuell funktionsnedsättning	Målet är att lindra de svårigheter som orsakas av klientens lindriga intellektuella funktionsnedsättning eller att klienten får tillräckligt med stöd för att kunna leva med begränsningarna. Målet kan också vara att man har ställt korrekta diagnoser på den lindriga intellektuella funktionsnedsättningen och sett till att klienten har den vård- eller rehabiliteringsrelation som behövs.
36.	Lindra svårigheter orsakade av psykiska störningar	Målet är att lindra de svårigheter som orsakas av klientens psykiska störningar (till exempel förstärknings- och ångest-syndrom, psykoser och ätstörningar) eller att klienten får tillräckligt med stöd för att kunna leva med de psykiska störningarna. Målet kan också vara att man har ställt korrekta diagnoser på de psykiska störningarna och sett till att klienten har den vård- eller rehabiliteringsrelation som behövs.
37.	Minska eller eliminera självdestruktivitet	Målet är att klienten minskar eller helt slutar att skada sig själv (till exempel att skära, riva eller bränna sig på huden) eller kommer ur sin självdestruktivitet (beteende med syfte att ta livet av sig).
38.	Klara av en akut krissituation	Målet är att lösa personens akuta krissituation, till exempel att hitta ett tillfälligt boende till en hemlös person eller att skaffa kläder eller mat till en person som inte själv kan göra det.
39.	Kontroll över alkoholbruk	Målet är att klienten blir medveten om problemen i sitt alkoholbruk, kan ta sig ur sitt alkoholberoende, har kontroll över alkoholbruket eller kan minska alkoholbruket enligt överenskommelse eller sluta använda alkohol helt. Målet kan också vara att klienten har en vård- eller rehabiliteringsrelation så att han eller hon får hjälp med sitt alkoholmissbruk. Obs. Detta mål väljs om klienten huvudsakligen missbrukar alkohol.
40.	Kontroll över narkotikabruk	Målet är att klienten blir medveten om sitt missbruk av narkotika, kan ta sig ur, begränsa eller minska sitt narkotikabruk till exempel med hjälp av substitutions-behandling eller annat stöd, eller får stöd för förebyggande av skador relaterade till användningen av narkotika. Målet kan också vara att klienten har en vård- eller rehabiliteringsrelation så att han eller hon får hjälp med sitt narkotikamissbruk. Obs. Detta mål väljs om klienten huvudsakligen missbrukar narkotika.
41.	Kontroll över läkemedelsmissbruk	Målet är att klienten blir medveten om läkemedels-missbruket, kan ta sig ur missbruket, minska användningen enligt överenskommelse eller får stöd för förebyggande av skador relaterade till läkemedelsmissbruket. Målet kan också vara att klienten har en vård- eller rehabiliteringsrelation på grund av läkemedelsmissbruket. Obs. Detta mål väljs om klienten huvudsakligen missbrukar läkemedel.

42.	Kontroll över blandmissbruk	Målet är att klienten blir medveten om blandmissbruket, kan ta sig ur missbruket, minska användningen enligt överenskommelse eller får stöd för förebyggande av skador relaterade till blandmissbruket. Målet kan också vara att klienten har en vård- eller rehabiliteringsrelation så att han eller hon får hjälp med sitt blandmissbruk. Obs. Detta mål väljs om klientens huvudsakliga missbruk inte tydligt kan urskiljas.
43.	Kontroll över penning-spelande	Målet är att klienten blir medveten om sina penningspelproblem och har kontroll över sitt penningspelande, kan begränsa eller minska sitt problematiska penningspelande eller sluta med det. Målet kan också vara att klienten får stöd att få kontroll över sitt penningspelande, minska det eller sluta med det.
44.	Kontroll över digitalt spelande	Målet är att klienten blir medveten om sina problem med digitalt spelande och har kontroll över sitt digitala spelande, kan begränsa eller minska sitt problematiska digitala spelande eller sluta med det. Målet kan också vara att klienten får stöd att få kontroll över sitt digitala spelande, minska det eller sluta med det.
45.	Kontroll över annan problematisk eller beroendeframkallande verksamhet	Målet är att klienten blir medveten om problemen med verksamheten som är skadlig för honom eller henne (till exempel medberoende), kan minska den skadliga eller beroendeframkallande verksamheten eller helt sluta med den. Målet kan också vara att klienten har en vård- eller rehabiliteringsrelation så att han eller hon kan få kontroll över den problematiska eller beroendeframkallande verksamheten.

BILAGA 5

Definitioner av situationsfaktorerna

1.	Bostadsområdets trivsamt och trygghet	Egenskaperna hos klientens bostadsområde främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att bostadsområdet är trivsamt och att klienten anser att det är tryggt att röra sig där. Uppnåendet av målet kan försvåras av att klienten upplever sitt bostadsområde som otrött och otrivsamt.
2.	Upplevelse av diskriminering	Klientens upplevelse av likabehandling och jämlikhet främjar och upplevelsen av diskriminering försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten upplever att han eller hon blir bemött på lika villkor eller att tidigare upplevd diskriminering eller orättvisa inte längre existerar. Uppnåendet av målet kan försvåras av upplevelsen av diskriminering, till exempel på grund av ålder, ursprung, nationalitet, kön, sexuell läggning, könsidentitet, könsuttryck, språk, religion, övertygelse, åsikter, politisk verksamhet, fackföreningsverksamhet, familjeförhållanden, hälsotillstånd, funktionsnedsättning eller någon annan omständighet som gäller den enskilde som person.
3.	Språkkunskaper	Klientens språkkunskaper främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har de språkkunskaper som krävs för att vara verksam i sin livsmiljö eller som underlättar verksamhet i livsmiljön. Uppnåendet av målet kan försvåras av att klienten saknar de språkkunskaper som behövs i livsmiljön eller att språkkunskaperna är otillräckliga.
4.	Läs- och skrivkunnsighet	Klientens läs- och skrivkunnsighet främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att har den läs- och skrivkunnsighet som krävs för att vara verksam i sin livsmiljö. Uppnåendet av målet kan försvåras av att klienten saknar läs- och skrivkunnsighet som behövs i livsmiljön eller att läs- och skrivkunnsigheten är otillräcklig.
5.	Förståelse för verksamheten i samhället	Klientens förståelse för verksamheten i samhället främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av kunskaper om samhällets kultur, normer, regler eller lagstiftning. Uppnåendet av målet kan försvåras av att klienten inte har tillräckliga kunskaper om kulturerna, normerna, reglerna eller lagstiftningen i samhället där han eller hon lever.
6.	Tillgänglighet i miljön	Tillgänglighet i miljön främjar och hinder i miljön försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten kan röra sig obehindrat i livsmiljön eller att tillgängligheten säkerställs med lösningar som gör det enklare att röra sig. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att livsmiljön innehåller hinder och gör det svårare för klienten att röra sig och utträtta sina ärenden, samt att det inte finns tillgängliga lösningar som gör det lättare att röra sig.
7.	Trafikförbindelser	Trafikförbindelser främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att det i området finns en välfungerande och täckande kollektivtrafik eller att det är smidigt att röra sig på annat sätt. Uppnåendet av målet kan försvåras av att det inte finns en fungerande kollektivtrafik i området eller att området trafikeras sällan eller ur klientens synpunkt oändamålsenligt.

8.	Hobbymöjligheter	Klientens hobbymöjligheter främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av goda möjligheter till hobbyer eller andra fritidsverksamheter som är meningsfulla för klienten. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att det i området finns dåliga möjligheter till hobbyer eller fritidsverksamheter som passar klienten.
9.	Erfarenheter av studier	Klientens erfarenheter av utbildning eller studier främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av klientens upplevelser av att lyckas med utbildning eller studier. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av erfarenheter av skolmobbing eller upplevelser av att misslyckas med utbildning eller studier.
10.	Utbildning	Klientens utbildning eller avsaknad av utbildning främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har en utbildning som ger sysselsättning. Uppnåendet av målet kan försvåras av att det är svårt för klienten att få ett lämpligt jobb med sin utbildning eller att klienten saknar utbildning.
11.	Motivation till utbildning eller studier	Klientens motivation till utbildning eller studier främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av klientens motivation att söka utbildning eller studera. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av låg utbildnings- eller studiemotivation eller att klienten upplever att han eller hon inte har nytta av utbildning.
12.	Klientens arbetssituation	Klientens arbetssituation främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har ett avlönat deltids- eller heltidsarbete och försvåras av att klienten inte har något avlönat arbete.
13.	Erfarenheter av arbetslivet	Klientens positiva erfarenheter av arbetslivet främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Positiva erfarenheter kan vara till exempel en bra arbetsgemenskap och ett meningsfullt arbete. Negativa erfarenheter kan vara till exempel arbetsplatsmobbing eller utmattning.
14.	Arbetserfarenhet	Klientens arbetserfarenhet främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har arbetserfarenhet som lämpar sig för situationen. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte har någon arbetserfarenhet alls, har lite erfarenhet eller att erfarenheten inte lämpar sig för situationen.
15.	Motivation eller förbindelse till lönearbete	Klientens motivation eller förbindelse till lönearbete främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av klientens motivation att söka arbete eller att förbinda sig till ett arbete med kollektivavtalsenlig lön. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av en låg motivation att förbinda sig till ett arbete med rimliga anställningsvillkor och kollektivavtalsenlig lön.

16.	Vilja att delta i åtgärder som syftar till sysselsättning	Klientens vilja att delta i åtgärder som syftar till sysselsättning främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten vill delta i verksamhet (till exempel arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, lönesubventionerat arbete, arbetspraktik eller arbetsprövning) som kan öka sannolikheten att få ett lönearbete eller öka välbefinnandet. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att deltagande i verksamhet som syftar till sysselsättning i själva verket inte främjar klientens mål.
17.	Arbets- och utbildningsmöjligheter	Arbets- och utbildningsmöjligheterna främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att det i området finns arbets- och utbildningsmöjligheter som passar klienten och lediga jobb som passar klienten. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av en hög arbetslöshetsprocent i området och små eller för klienten opassande arbets- och utbildningsmöjligheter.
18.	Digitala kunskaper och verktyg	Klientens digitala kunskaper och verktyg främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har de digitala verktyg, kunskaper och bankkoder som krävs för att uträtta sina ärenden. Uppnåendet av målet kan försvåras av att klientens digitala kunskaper inte räcker till för att uträtta ärenden, klienten inte har tillräckliga verktyg för att uträtta ärenden digitalt, klienten saknar bankkoder eller klienten inte vet var man kan få hjälp med dessa problem.
19.	Praxis för att söka tjänster och förmåner	Praxis för att söka tjänster och förmåner främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att tjänster och förmåner är tillgängliga utan orimlig ansträngning, omständliga processer eller dröjsmål i handläggningen eller utan att ärendet skickas fram och tillbaka mellan olika myndigheter. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att beviljandet av tjänster och förmåner är förenat med omständlig och arbetskrävande praxis, såsom byråkrati, avsaknad av klarspråk eller dröjsmål i handläggningen.
20.	Kännedom om rätten till tjänster och förmåner	Klientens kännedom om sin rätt till tjänster och förmåner främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har tillräcklig kännedom om vilka tjänster eller förmåner han eller hon har rätt till och hur man kan söka dem. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte har tillräcklig kännedom om sin rätt till tjänster och förmåner och hur man kan söka dem.
21.	Tjänsteutbud som motsvarar behovet	Ett tjänsteutbud som motsvarar behovet främjar eller försvårar uppnåendet av klientens mål. Tjänsternas tillgänglighet kan främja uppnåendet av målet om det i klientens område finns tjänster som passar hans eller hennes situation och man kan få tillgång till dem snabbt. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att man måste vänta onödigt länge för att få tillgång till tjänster eller att tjänster som passar klienten inte tillhandahålls.

22.	Klientens åsikt om tjänsterna	Klientens åsikt om tjänsterna som erbjuds främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten tror att han eller hon kan ha nytta av tjänsterna som erbjuds och är beredd att ta emot dem. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten känner misstro mot tjänsterna.
23.	Att bli hörd i tjänsterna	Klientens uppfattning om att bli hörd främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten upplever att han eller hon har haft möjlighet att påverka behandlingen av sina ärenden och valet av alternativ. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten upplever att han eller hon inte har blivit hörd eller förstörd i tjänsterna eller valsituationer.
24.	Varaktighet bland arbetstagarna	Varaktighet bland arbetstagarna främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har en egen kontaktperson som inte har bytts ut under klientrelationen eller att klienten har haft tät kontakt med samma yrkesutbildade person inom det sociala arbetet under sin klientrelation. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klientens egen kontaktperson har bytts ut mer än en gång eller att klienten måste sköta sina ärenden inom det sociala arbetet med olika personer.
25.	Förståelse för samhälleliga orsaker bakom problemen	Klientens förståelse för de samhälleliga orsakerna bakom problemen främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten förstår att arbetslöshet är ett strukturellt problem som man kan påverka med strukturella åtgärder. Förståelse för de samhälleliga orsakerna bakom problemen kan försvåra uppnåendet av målet till exempel om klienten skuldbelägger sig själv för arbetslöshet, trots att orsakerna till arbetslösheten är strukturella.
26.	Kontroll över ekonomin	Klientens förmåga att kontrollera sin ekonomi eller oförmåga att kontrollera den främjar respektive försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten kan planera och sköta sin ekonomi så att inkomsterna räcker hela månaden, och uppnåendet av målet försvåras av att klienten använder sina tillgångar ojämnt och att de eventuellt tar slut mitt i månaden.
27.	Ekonomisk situation	Klientens ekonomiska situation främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten klarar sig på sina inkomster eller förmåner eller att inkomsterna och utgifterna är i balans. Uppnåendet av målet kan försvåras av att klientens inkomster och utgifter inte är i balans till exempel på grund av otillräckliga inkomster eller förmåner eller annan orsak.
28.	Skuldsituation	Klientens skuldsituation främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klientens skuldsituation inte hindrar henne eller honom att klara av sina dagliga utgifter eller att skuldsituationen har utretts och en avbetalningsplan har utarbetats. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att största delen av klientens inkomster går till skulder och att klienten därför inte klarar av sina dagliga utgifter eller att skulderna inte har sanerats och situationen orsakar exempelvis ångest.

29.	Råd att förflytta sig mellan platser	Klientens medel och möjlighet att flytta sig mellan platser främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har råd att använda kollektivtrafik eller köpa en cykel eller en bil eller stå för dess kostnader. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte har råd att använda kollektivtrafik, köpa en cykel eller en bil eller stå för dess kostnader.
30.	Boendesituation	Klientens boendesituation främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har en stadigvarande bostad eller har blivit försäkrad om att han eller hon kommer att få en bostad. Uppnåendet av målet kan förvärras till exempel av att klienten är hemlös eller inte har en stadigvarande bostad.
31.	Boendekostnader	Boendekostnaderna främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten klarar av att betala sina månatliga boendekostnader med sina inkomster eller förmåner. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att boendekostnaderna såsom hyror inte blir betalda trots klientens inkomster och förmåner eller att klientens inkomster och förmåner inte räcker till boendet.
32.	Boendeförhållanden	Klientens boendeförhållanden främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten är nöjd med skicket på sin bostad, renligheten i bostaden och andra boendeförhållanden. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten upplever att målet blir svårare att nå på grund av skicket på bostaden, renligheten i bostaden eller andra faktorer med anknytning till boendeförhållanden.
33.	Fysisk hälsa	Klientens fysiska hälsa främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har en god fysisk hälsa eller att problem relaterade till klientens fysiska hälsa har utretts, att problemen behandlas eller att klienten har inlett rehabilitering. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten har en dålig fysisk hälsa eller att problem relaterade till klientens fysiska hälsa inte har utretts och att klienten inte har fått nödvändig vård eller rehabilitering.
34.	Psykisk hälsa	Klientens psykiska hälsa främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har en god psykisk hälsa eller att problem relaterade till klientens psykiska hälsa har utretts, problemen behandlas eller att klienten har inlett rehabilitering eller terapi. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten har en dålig psykisk hälsa eller att problem relaterade till klientens psykiska hälsa inte har utretts eller att klienten inte har fått nödvändig vård, rehabilitering eller terapi.

35.	Neuropsykiatriska eller kognitiva svårigheter	Klientens neuropsykiatriska eller kognitiva svårigheter eller störningar (till exempel läs- eller inlärningssvårigheter, ADD och ADHD) främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klientens neuropsykiatriska eller kognitiva svårigheter eller störningar har identifierats och diagnostiserats och att man har hittat en lämplig rehabiliteringsform för klienten. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten har neuropsykiatriska eller kognitiva svårigheter eller störningar, men att klienten inte har fått det stöd eller den hjälp som han eller hon behöver för dessa eller att klientens begränsningar inte har beaktats på det sätt som hans eller hennes situation kräver.
36.	Lindrig intellektuell funktionsnedsättning	Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klientens lindriga intellektuella funktionsnedsättning har identifierats och diagnostiserats och att man har hittat en lämplig rehabiliteringsform för klienten. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten har en lindrig intellektuell funktionsnedsättning, men att klienten inte har fått det stöd eller den hjälp som han eller hon behöver för den eller att klientens begränsningar inte har beaktats på det sätt som hans eller hennes situation kräver.
37.	Funktionsförmåga	Klientens funktionsförmåga främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har en god fysisk, psykisk, social eller kognitiv funktionsförmåga eller att funktionsförmågan har utretts, eventuella problem och svårigheter med funktionsförmågan behandlas eller att klienten har inlett vård eller rehabilitering som stödjer funktionsförmågan. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten har en dålig funktionsförmåga eller att problem relaterade till klientens funktionsförmåga inte har utretts eller att klienten inte har fått nödvändig vård eller rehabilitering.
38.	Arbetsförmåga	Klientens arbetsförmåga främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har en god arbetsförmåga eller att arbetsförmågan har utretts, eventuella problem och svårigheter med arbetsförmågan behandlas eller att klienten har inlett vård eller rehabilitering som stödjer arbetsförmågan. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten har en dålig arbetsförmåga eller att problem relaterade till klientens arbetsförmåga inte har utretts eller att klienten inte har fått nödvändig vård eller rehabilitering.
39.	Alkoholbruk	Klientens inställning till alkoholbruk främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten är medveten om och har identifierat problemen med sitt alkoholbruk och har börjat försöka lösa problemen eller att klienten har fått hjälp att kontrollera sitt alkoholbruk eller helt har slutat dricka alkohol. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte kan minska sitt alkoholbruk eller sluta dricka alkohol trots att han eller hon är medveten om eller identifierar att alkoholbruket är ett problem, eller att klienten inte identifierar eller inte vill erkänna sina alkoholproblem trots att de gör livet svårare för klienten eller klientens närstående. Obs. Denna situationsfaktor väljs om klienten huvudsakligen missbrukar alkohol.

40.	Narkotikabruk	Klientens inställning till narkotikabruk främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten är medveten om och har identifierat problemen med sitt narkotikabruk och har börjat försöka lösa problemen eller att klienten har fått hjälp att kontrollera sitt narkotikabruk eller helt har slutat använda narkotika. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte kan minska sitt narkotikabruk eller sluta använda narkotika trots att han eller hon är medveten om eller identifierar att narkotikabruket är ett problem, eller att klienten inte identifierar eller inte vill erkänna sina narkotikaproblem trots att de gör livet svårare för klienten eller klientens närstående. Obs. Denna situationsfaktor väljs om klienten huvudsakligen missbrukar narkotika.
41.	Läkemedelsmissbruk	Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har blivit medveten om och identifierat problemen med sitt läkemedelsmissbruk, har börjat försöka lösa problemen, fått hjälp med sina problem eller helt har slutat missbruka läkemedel. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte kan minska eller sluta med sitt läkemedelsmissbruk trots att han eller hon är medveten om eller identifierar att läkemedelsmissbruket är ett problem, eller att klienten inte identifierar eller inte vill erkänna sina problem med läkemedelsmissbruk trots att de gör livet svårare för klienten eller klientens närstående. Obs. Denna situationsfaktor väljs om klienten huvudsakligen missbrukar läkemedel.
42.	Blandmissbruk	Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har blivit medveten om och identifierat problemen med sitt blandmissbruk, har börjat försöka lösa problemen, fått hjälp med sina problem eller helt har slutat sitt blandmissbruk. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte kan minska eller sluta med sitt blandmissbruk trots att han eller hon är medveten om eller identifierar att blandmissbruket är ett problem, eller att klienten inte identifierar eller inte vill erkänna sina problem med blandmissbruk trots att de gör livet svårare för klienten eller klientens närstående. Obs. Denna situationsfaktor väljs om klientens huvudsakliga missbruk inte tydligt kan urskiljas.
43.	Penningspelande	Klientens inställning till penningspelande främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har blivit medveten om och identifierat problemen med sitt penningspelande, har börjat försöka lösa problemen, fått hjälp med sina problem eller helt har slutat spela. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte kan minska eller sluta med sitt penningspelande trots att han eller hon är medveten om eller identifierar att penningspelandet är ett problem, eller att klienten inte identifierar eller inte vill erkänna sina penningspelsproblem trots att de gör livet svårare för klienten eller klientens närstående.

44.	Digitalt spelande	Klientens inställning till digitalt spelande främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har blivit medveten om och identifierat problemen med sitt digitala spelande, har börjat försöka lösa problemen, fått hjälp med sina problem eller helt har slutat spela. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte kan minska eller sluta med sitt digitala spelande trots att han eller hon är medveten om eller identifierar att spelandet är ett problem, eller att klienten inte identifierar eller inte vill erkänna sina problem med digitalt spelande trots att de gör livet svårare för klienten eller klientens närstående.
45.	Kontroll över annan problematisk eller beroendeframkallande verksamhet	Klientens inställning till verksamhet som är skadlig eller beroendeframkallande för honom eller henne främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har blivit medveten om och identifierat problemen med en problematisk verksamhet (till exempel medberoende) och börjat försöka lösa problemen eller fått hjälp att kontrollera verksamheten eller helt upphört med den. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte kan minska eller sluta med den problematiska eller beroendeframkallande verksamheten trots att han eller hon är medveten om eller identifierar att verksamheten är ett problem, eller att klienten inte identifierar eller inte vill erkänna sina problem trots att de gör livet svårare för klienten eller klientens närstående.
46.	Tillräckliga personliga relationer eller relationernas kvalitet	Antal och kvalitet på klientens personliga relationer främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har en familj eller vänner. Uppnåendet av målet kan försvåras av ensamhet, avsaknad av nära personliga relationer eller problem med nära personliga relationer.
47.	Separationsprocess	Klientens separationsprocess främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att separationen har skötts på ett sätt så att alla parter är nöjda och man är enig om vårdnaden av barnen. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av en pågående separationsprocess eller vårdnadstvist.
48.	Närståendes livssituation	Klientens närståendes livssituation främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att de närstående mår bra eller kan stödja klienten. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av de närståendes sjukdomar eller behov av hjälp som belastar klienten psykiskt, fysiskt eller ekonomiskt, eller av att klienten inte får det stöd han eller hon behöver av sina närstående.
49.	Våld i nära relationer eller hot om det	Våld i nära relationer eller hot om det kan försvåra uppnåendet av målet medan upphörandet av våld i nära relationer eller hot om det kan främja uppnåendet av målet.
50.	Närståendes användning eller beroende av berusningsmedel	Klientens närståendes inställning till berusningsmedel eller beroenden främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att en närståendes användning av berusningsmedel har upphört eller är under kontroll eller att den närstående har sökt vård för sitt missbruksproblem. Uppnåendet av målet kan försvåras av en närståendes beroende av berusningsmedel eller andra beroenden som inte är under kontroll eller som den närstående inte söker eller inte får vård för.

51.	Vardagliga färdigheter	Klientens vardagliga färdigheter främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten klarar av sina dagliga sysslor (till exempel matlagning, städning, tvätt, handling) och sin personliga hygien i tillräckligt stor omfattning. Uppnåendet av målet kan försvåras av att klienten uppvisar stora brister i skötseln av sina dagliga sysslor och sin personliga hygien.
52.	Ork	Klientens ork främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har en positiv uppfattning om sin ork. Uppnåendet av målet kan försvåras av trötthet, utmattning eller känslan av orkeslöshet.
53.	Dygnsrytm	Klientens uppfattning om rytmen för sömn och vaken tid främjar eller försvårar uppnåendet av målet Klienten kan uppleva att han eller hon har fått ordning på sin dygnsrytm på önskat sätt och detta främjar uppnåendet av målet. Klienten kan också uppleva att han eller hon inte har fått ordning på sin dygnsrytm på önskat sätt och det försvårar uppnåendet av målet.
54.	Självkänsla eller självkänedom	Klientens självkänsla eller självkänedom främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har en positiv känsla eller uppfattning om sig själv, identifierar sina styrkor och svagheter och vågar vara sig själv. Om så inte är fallet kan uppnåendet av målet kan försvåras.
55.	Tro på de egna möjligheterna att påverka	Klientens tro på de egna möjligheterna att påverka främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas av att klienten tror sig kunna påverka saker och sitt eget liv, och därför ser det som meningsfullt att försöka och anstränga sig. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte tror på sina egna möjligheter att påverka saker och därför känns det inte heller meningsfullt att anstränga sig.
56.	Motivation till förändring	Motivation till förändring kan främja uppnåendet av målet om klienten har en hög motivation att nå målet. Motivation till förändring kan försvåra uppnåendet av målet om klienten har en låg motivation eller ingen motivation alls att nå målet.
57.	Att hitta lösningar och alternativ	Klientens förmåga att hitta lösningar och alternativ främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har förmågan att hitta lösningar eller alternativa vägar framåt och kan använda dessa för att nå målet. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte ser olika alternativ, inte anser att det finns några bra alternativ eller upplever att han eller hon har hamnat i en återvändsgränd.
58.	Känedom om funktionsmöjligheter	Klientens kännedom om funktionsmöjligheter främjar eller försvårar uppnåendet av målet. Uppnåendet av målet kan främjas till exempel av att klienten har kännedom om tillgängliga funktionsmöjligheter eller hur han eller hon kan försöka nå sina mål eller få stöd eller hjälp vid behov. Uppnåendet av målet kan försvåras till exempel av att klienten inte har tillräcklig kännedom om funktionsmöjligheterna och inte vet hur eller med vems stöd han eller hon kan försöka nå sina mål.

BILAGA 6

Definitioner av metoderna

1.	Arbete som stärker klientens resurser	En yrkesutbildad person inom socialvården går tillsammans med klienten igenom klientens resurser, stödjer dem och söker tillsammans med klienten efter lösningar på hur resurserna kan stärkas. Att ge klienten psykosocialt stöd, att ta del av klientens upplevelser och förtroende mellan samtalsparterna är viktiga komponenter i verksamheten.
2.	Stöd av klientens delaktighet	En yrkesutbildad person inom socialvården stödjer och främjar klienten att söka och ansluta sig till nätverk, gemenskaper eller hobbyverksamhet samt stödjer och främjar klientens möjligheter att påverka i ärenden som berör klienten själv och det omgivande samhället.
3.	Öka klientens kunskap om samhället	En yrkesutbildad person inom socialvården ger klienten stöd och främjar klienten att fördjupa sina kunskaper om samhället, till exempel klientens medvetenhet om sina rättigheter och de samhälleliga orsakerna bakom problemen.
4.	Stöd för att komma ur beroenden	En yrkesutbildad person inom socialvården stödjer en klient med substansberoenden (till exempel alkohol, narkotika, läkemedel) eller funktionella beroenden (till exempel digital spelande eller penningspelande) till exempel genom att uppmuntra klienten att söka hjälp, hitta lämpliga vård- eller rehabiliteringsformer eller genom att komma överens om mål för att minska den problematiska eller beroendeframkallande verksamheten.
5.	Stöd för den psykiska hälsan	En yrkesutbildad person inom socialvården stödjer och handleder en klient med psykiska problem. Här ingår också verksamhet där en yrkesutbildad person uppmuntrar eller hänvisar klienten till hjälp eller söker efter vård- eller rehabiliteringsformer som kan stödja klientens psykiska hälsa.
6.	Söka en stödperson för klienten	En yrkesutbildad person inom socialvården söker en stödperson för klienten eller är med när klienten och stödpersonen träffas.
7.	Stöd till klienten vid ansökan till utbildning	En yrkesutbildad person inom socialvården ger klienten stöd, råd och handledning vid ansökan till utbildning eller utreder frågor med anknytning till ansökan.
8.	Stöd till klienten vid arbetsplatssökning	En yrkesutbildad person inom socialvården ger klienten stöd, råd och handledning vid sökande av lönearbete.
9.	Stöd till klienten angående sysselsättningsalternativ och sysselsättningstjänster	En yrkesutbildad person inom socialvården ger klienten stöd, råd och handledning angående sysselsättningsalternativ och sysselsättningstjänster (till exempel arbetsverksamhet i rehabiliteringssyfte, lönesubvention, arbetspraktik eller vikariat för alterneringsledig).
10.	Bedömning av klientens funktionsförmåga	En yrkesutbildad person inom socialvården ensam eller tillsammans med andra behövliga personer bedömer klientens fysiska, psykiska, kognitiva eller sociala förmåga eller hänvisar klienten till en bedömning av funktionsförmågan eller gör ett utlåtande om klientens funktionsförmåga till exempel för erhållande av pension.

11.	Bedömning av klientens arbetsförmåga	En yrkesutbildad person inom socialvården ensam eller tillsammans med andra behövliga personer bedömer klientens arbetsförmåga eller hänvisar klienten till en bedömning av arbetsförmågan eller gör ett utlåtande om klientens arbetsförmåga till exempel för erhållande av pension.
12.	Utredning av klientens ekonomiska situation	En yrkesutbildad person inom socialvården och klienten utreder klientens inkomster, utgifter, förmögenhet och skulder och om klienten behöver omedelbar materiell hjälp, såsom mat eller kläder.
13.	Boendesocialt arbete	En yrkesutbildad person inom socialvården arbetar med hemlösa, personer som upplevt hemlöshet eller personer som hotas av hemlöshet och försöker genom sitt arbete svara på de psykosociala problemen och beteendeproblem hos dessa personer som äventyrar deras boende. Målet är att trygga boendet och förebygga hemlöshet för hemlösa, personer som upplevt hemlöshet eller personer som hotas av hemlöshet. Boendesocialt arbete bygger på interaktion mellan klienten och den yrkesutbildade personen på individ-, grupp- och gemenskapsnivå och är dessutom ett strukturellt multidisciplinärt arbete som riktas mot missförhållanden inom boendet och servicesystemet.
14.	Utredningar som anknyter till klientens intressebevakning	En yrkesutbildad person inom socialvården gör utredningar, ansökningar, utlåtanden, anmälningar eller hänvisningar som anknyter till klientens intressebevakning.
15.	Göra upp en sektorsövergripande plan för klienten	En yrkesutbildad person inom socialvården gör tillsammans med andra personer som är kopplade till ärendet upp en sektorsövergripande plan för klienten (till exempel en sektorsövergripande aktiveringsplan eller en sektorsövergripande sysselsättningsplan) eller deltar i upprättandet av en plan tillsammans med andra personer som är kopplade till ärendet.
16.	Göra upp en annan plan för klienten	En yrkesutbildad person inom socialvården gör upp en annan plan för klienten, till exempel en sysselsättnings-, aktiverings- eller integrationsplan.
17.	Rådgivning och utredning om grundläggande utkomststöd	En yrkesutbildad person inom socialvården utför arbete relaterat till grundläggande utkomststöd (till exempel rådgivning, utredning eller hjälp med ansökningar och bilagor), med undantag för beslut och utbetalningar.
18.	Förebyggande utkomststöd	En yrkesutbildad person inom socialvården gör förberedelser eller utredningar relaterade till förebyggande utkomststöd eller fattar beslut om förebyggande utkomststöd för klienten. Med hjälp av förebyggande utkomststöd främjar arbetstagaren den sociala tryggheten och förmågan att klara sig på egen hand för klienten eller klientens familj eller förebygger marginalisering och långvarigt beroende av utkomststöd.
19.	Kompletterande utkomststöd	En yrkesutbildad person inom socialvården gör förberedelser eller utredningar relaterade till kompletterande utkomststöd eller fattar beslut om kompletterande utkomststöd för klienten. Med hjälp av kompletterande utkomststöd hjälper den yrkesutbildade personen inom socialvården klienten att klara av utgifter som klienten inte kan få grundläggande utkomststöd för eller utgifter som orsakas av klientens familj på grund av särskilda behov eller förhållanden, som anses vara nödvändiga för att trygga försörjningen eller för att öka förmågan att klara sig på egen hand.

20.	Annat beslut för klienten	En yrkesutbildad person inom socialvården fattar ett beslut för klienten gällande något annat än utkomststöd.
21.	Vara med när klienten utträttar ärenden	En yrkesutbildad person inom socialvården hjälper klienten med andra ärenden än sådana som gäller utkomststöd, till exempel med att fylla i ansökningar eller andra blanketter, skaffa fram bilagor, söka efter kontaktuppgifter eller är med när klienten utträttar andra ärenden än ärenden med socialmyndigheten.
22.	Nätverksarbete eller konsultation	En yrkesutbildad person inom socialvården arbetar med klientens egna sociala nätverk eller med servicesystemets och samhällets nätverk. Nätverksarbetet kan inkludera till exempel användning av myndighetsnätverk, rapportering till andra myndigheter om klientens stödbehov, konsultation med en annan myndighet/yrkesutbildad person eller kartläggning av klientens sociala nätverk.
23.	Rådgivning eller utredning om tjänster	En yrkesutbildad person inom socialvården utreder de tjänster som tillhandahålls och som passar klientens situation samt ger råd och anvisningar när klienten söker till tjänsterna.
24.	Servicehandledning	En yrkesutbildad person inom socialvården gör en övergripande kartläggning av klientens situation, ansvarar för klientens servicehelhet, sköter planeringen, anskaffningen och samordningen av de tjänster som klienten behöver tillsammans med klientens och hans eller hennes nätverk och ser till att klientens ärenden framskrider enligt planen. Servicehandledning (Case Management) on är ett individuellt arbete.
25.	Socialt arbete i gruppform	Metod med vilken en yrkesutbildad person inom socialvården utför socialt arbete i grupper med sina klienter.
26.	Tjänster med låg tröskel	En yrkesutbildad person inom socialvården stödjer klienten och hänvisar henne eller honom till tjänster med låg tröskel, till exempel en invånarstuga, organisationers eller föreningars mötesplatser eller kamratstödsverksamhet, som man kan delta i anonymt, utan tidsbokning, utan en klientrelation eller diagnos och så att klienten inte behöver förbinda sig att använda tjänsten.
27.	Stöd till klientens familj	En yrkesutbildad person inom socialvården stödjer och främjar klienten och klientens familj att orka med och klara av vardagen, eller ger hjälp, rådgivning och handledning i olika situationer som är problematiska för familjen. Även utredning av familjerättsliga ärenden eller hänvisning till dem antecknas här.
28.	Ambulerande eller uppsökande arbete	En yrkesutbildad person inom socialvården utför ambulerande arbete genom att träffa sina klienter där de rör sig, till exempel i biblioteket, vid matutdelningen, i invånarstugorna eller i köpcentrumen. En yrkesutbildad person inom socialvården utför uppsökande arbete genom att röra sig ute på stan, i byar eller i bostadsområden och leta efter och träffa människor som behöver hjälp.
29.	Samhällsarbete	En yrkesutbildad person inom socialvården stödjer gemenskapers verksamhet till exempel genom att starta tjänster med låg tröskel eller på annat sätt stödja gemenskapers verksamhet. Obs. Hänvisning av klienten till tjänster med låg tröskel antecknas under punkten "Tjänster med låg tröskel".

30.	Ställa upp villkor för klienten	En yrkesutbildad person inom socialvården diskuterar med klienten om de villkor som klienten måste uppfylla till exempel för att få utkomststöd eller arbetsmarknadsstöd, och vilka följderna blir om klienten inte uppfyller villkoren. Även villkor relaterade till våld i nära relationer eller barnskyddsåtgärder som rör klientens verksamhet antecknas här (till exempel övervakade byten, stöttat eller övervakat umgänge, besöksförbud osv.).
31.	Klientens ansvar för skötsel av ärenden	En yrkesutbildad person inom socialvården och klienten kommer överens om uppgifter som klienten ska utföra eller ansvar som främjar uppnåendet av klientens mål. Det kan till exempel handla om klientens ansvar för att sköta dagliga sysslor eller betala räkningar eller att klienten ska göra saker för sin egen hälsa (till exempel motionera regelbundet). Här ingår också respons till klienten om hur han eller hon har klarat av sina uppgifter.
32.	Eliminera våld eller hot om våld	En yrkesutbildad person inom socialvården tar upp eventuellt våld i nära relationer eller familjevåld med klienten eller stödjer klienten att frigöra sig från skadliga relationer, till exempel relationer som innehåller fysiskt, psykiskt eller sexuellt våld. En yrkesutbildad person inom socialvården ser till att en klient som utsätts för våld eller hot om våld eller klientens familjemedlemmar är trygga, till exempel genom att hitta en skyddshemsplats eller motsvarande och utreda andra nödvändiga stödformer. Här antecknas också om arbetstagaren stödjer klienten att inleda en straffrättslig process för de våldsdåd som riktas mot klienten eller klientens familj och att ta kontakt med polisen om så krävs. Här antecknas också om arbetstagaren hänvisar en klient som utövar våld till tjänster och stödformer som kan medvetandegöra, förebygga och eliminera våldsdåden.

BILAGA 7

Tabeller för klienter

1. Tänk igenom i förväg vilka mål du har.
Du kan ta hjälp av listan nedan.

Mål:

1. Resurser i vardagen

- 1) Vardagliga färdigheter
- 2) Ansvara för skötseln av egna ärenden
- 3) Dygnsrytm
- 4) Syn på framtiden
- 5) Självkänsla
- 6) Hitta sina egna styrkor
- 7) Lösningar och alternativ

2. Gemenskaper och samhället

- 8) Fritidsintressen och färdigheter
- 9) Frivillig- eller organisationsverksamhet eller verksamhet med låg tröskel
- 10) Känna delaktighet
- 11) Integration
- 12) Kännedom om rätten till tjänster och förmåner
- 13) Förståelse för samhällsorsaker bakom problemen

3. Sociala relationer

- 14) Personliga relationer
- 15) Social förmåga
- 16) Att orka vara förälder
- 17) Minska asocialt beteende
- 18) Att klara av oro som beror på en närstående
- 19) Frigöra sig från våldshot

4. Arbetsliv, utbildning och kompetens

- 20) Arbetsförmåga
- 21) Planera yrkeskarriär
- 22) Digital kompetens
- 23) Sysselsättningsfrämjande verksamhet
- 24) Sysselsättning
- 25) Få en utbildnings- eller studieplats
- 26) Gå framåt i studierna

>>>

5. Ekonomi och boende

- 27) Kontroll över ekonomin
- 28) Utkomst
- 29) Skuldutredning och skuldarrangemang
- 30) Få en bostad
- 31) Sköta betalning av hyra
- 32) Behålla bostaden

6. Hälsa och funktionsförmåga

- 33) Lindra fysisk sjukdom eller funktionsnedsättning
- 34) Lindra neuropsykiatriska eller kognitiva svårigheter
- 35) Lindra svårigheter orsakade av lindrig intellektuell funktionsnedsättning
- 36) Lindra svårigheter orsakade av psykiska störningar
- 37) Minska eller eliminera självdestruktivitet
- 38) Klara av en akut krissituation

7. Kontroll över användning av berusningsmedel och beroenden

- 39) Kontroll över alkoholbruk
- 40) Kontroll över narkotikabruk
- 41) Kontroll över läkemedelsmissbruk
- 42) Kontroll över blandmissbruk
- 43) Kontroll över penningspelande
- 44) Kontroll över digitalt spelande
- 45) Kontroll över annan problematisk verksamhet/annat beroende

Totalt 45 mål

2. Tänk igenom i förväg vilka situationsfaktorer som främjar eller försvårar uppnåendet av de mål som du nyss uttryckte. Du kan ta hjälp av listan nedan.

1. Livsmiljö

- 1) Bostadsområdets trivsamt och trygghet
- 2) Upplevelse av diskriminering
- 3) Språkkunskaper
- 4) Läs- och skrivkunskaper
- 5) Förståelse för verksamheten i samhället
- 6) Tillgänglighet i miljön
- 7) Trafikförbindelser
- 8) Möjligheter till hobbyer

2. Arbetsliv och utbildning

- 9) Erfarenheter av studier
- 10) Utbildning
- 11) Motivation till utbildning eller studier
- 12) Klientens arbetssituation
- 13) Erfarenheter av arbetslivet
- 14) Arbetserfarenhet
- 15) Motivation eller förbindelse till lönearbete
- 16) Vilja att delta i åtgärder som syftar till sysselsättning
- 17) Arbets- och utbildningsmöjligheter

3. Tjänster och förmåner

- 18) Digitala kunskaper och verktyg
- 19) Praxis för att söka tjänster och förmåner
- 20) Kännedom om rätten till tjänster och förmåner
- 21) Tjänsteutbud som motsvarar behovet
- 22) Klientens åsikt om tjänsterna
- 23) Att bli hörd i tjänsterna
- 24) Varaktighet bland arbetstagarna
- 25) Förståelse för samhälleliga orsaker bakom problemen

4. Ekonomi och boende

- 26) Kontroll över ekonomin
- 27) Ekonomisk situation
- 28) Skuldsituation
- 29) Råd att förflytta sig mellan platser
- 30) Boendesituation
- 31) Boendekostnader
- 32) Boendeförhållanden

>>>

5. Hälsotillstånd och funktionsförmåga

- 33) Fysisk hälsa
- 34) Psykisk hälsa
- 35) Neuropsykiatriska eller kognitiva svårigheter
- 36) Lindrig intellektuell funktionsnedsättning
- 37) Funktionsförmåga
- 38) Arbetsförmåga

6. Användning av berusningsmedel och beroenden

- 39) Alkoholbruk
- 40) Narkotikabruk
- 41) Läkemedelsmissbruk
- 42) Blandmissbruk
- 43) Penningspelande
- 44) Digitalt spelande
- 45) Kontroll över annan problematisk eller beroendeframkallande verksamhet

7. Sociala relationer

- 46) Tillräckliga personliga relationer eller relationernas kvalitet
- 47) Separationsprocess
- 48) Närståendes livssituation
- 49) Våld i nära relationer eller hot om det
- 50) Närståendes användning eller beroende av berusningsmedel

8. Resurser i vardagen

- 51) Vardagliga färdigheter
- 52) Ork
- 53) Dygnsrytm
- 54) Självkänsla eller självkänedom
- 55) Tro på de egna möjligheterna att påverka
- 56) Motivation till förändring
- 57) Att hitta lösningar och alternativ
- 58) Känedom om funktionsmöjligheter

Totalt 58 situationsfaktorer

3. Tänk igenom i förväg vilka tjänster som skulle kunna främja uppnåendet av dina mål. Du kan ta hjälp av listan nedan.

Tjänster

- 1 = Socialservice
- 2 = Organisations- och föreningsverksamhet
- 3 = FPA:s tjänster
- 4 = Kulturtjänster
- 5 = Kommunens sysselsättningstjänster
- 6 = Motionstjänster
- 7 = Migrationsverkets tjänster
- 8 = Mentalvårdstjänster
- 9 = Ungdomstjänster
- 10 = Rättshjälp
- 11 = Undervisning och utbildning
- 12 = Primärvårdstjänster
- 13 = Polisverksamhet
- 14 = Patient- och socialombudsmannens tjänster
- 15 = Missbrukartjänster
- 16 = Brottpåföljdsmyndighetens tjänster
- 17 = Tjänster som erbjuds av församlingen
- 18 = Medlingstjänster
- 19 = Ekonomisk rådgivning och skuldrådgivning
- 20 = TE-tjänster
- 21 = Utredning av arbetsförmågan
- 22 = Sektorsövergripande samservice som främjar sysselsättningen
- 23 = Företagshälsovårdens tjänster
- 24 = Tjänster inom den specialiserade sjukvården

Totalt 24 tjänster

4. Tänk igenom i förväg vilka metoderna för socialt arbete som skulle kunna främja uppnåendet av dina mål. Du kan ta hjälp av listan nedan.

1. Verksamhet som stärker resurserna och möjligheterna att klara sig

- 1) Arbete som stärker klientens resurser
- 2) Stöd av klientens delaktighet
- 3) Öka klientens kunskap om samhället
- 4) Stöd för att komma ur beroenden
- 5) Stöd för den psykiska hälsan
- 6) Söka en stödperson för klienten

2. Utbildning, arbete och funktionsförmåga

- 7) Stöd till klienten vid ansökan till utbildning
- 8) Stöd till klienten vid arbetsplatsökning
- 9) Stöd till klienten angående sysselsättningsalternativ och sysselsättningstjänster
- 10) Bedömning av klientens funktionsförmåga
- 11) Bedömning av klientens arbetsförmåga

3. Ekonomi, boende och intressebevakning

- 12) Utredning av klientens ekonomiska situation
- 13) ABoendesocialt arbete
- 14) Utredningar som anknyter till klientens intressebevakning

4. Samarbete, planer och beslut

- 15) Göra upp en sektorsövergripande plan för klienten
- 16) Göra upp en annan plan för klienten
- 17) Rådgivning och utredning om grundläggande utkomststöd
- 18) Förebyggande utkomststöd
- 19) Kompletterande utkomststöd
- 20) Annat beslut för klienten
- 21) Vara med när klienten utträttar ärenden
- 22) Nätverksarbete eller konsultation
- 23) Rådgivning eller utredning om tjänster
- 24) Servicehandledning

5. Grupper och gemenskaper

- 25) Socialt arbete i gruppform
- 26) Tjänster med låg tröskel
- 27) Stöd till klientens familj
- 28) Ambulerande eller uppsökande arbete
- 29) Samhällsarbete

6. Ansvar och skyldigheter

- 30) Ställa upp villkor för klienten
- 31) Klientens ansvar för skötsel av ärenden
- 32) Eliminera våld eller hot om våld

Totalt 32 metoder